

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра фінансів

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

МІЖНАРОДНІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Студентки 2м курсу,
7 групи, спеціальності
072 Фінанси, банківська
справа та страхування,
спеціалізації
«Міжнародні фінанси»
Науковий керівник,
доктор економічних
наук, професор,
професор кафедри
фінансів
Гарант освітньої
програми,
доктор економічних
наук, доцент, професор
кафедри фінансів
Завідувач кафедри
фінансів, доктор
економічних наук,
професор

Сергієнко
Олександра
Сергіївна

Козарезенко
Людмила
Володимирівна

Кучер
Галина
Вікторівна

Чугунов Ігор
Якович

Київ 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	
1.1. Теоретико-методологічні засади міжнародних фінансово-економічних відносин	7
1.2. Роль міжнародних фінансових організацій в регулюванні міжнародних фінансово-економічних відносин	13
РОЗДІЛ 2. ОПОДАТКУВАННЯ У СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	
2.1. Міжнародні податкові відносини та уникнення подвійного оподаткування	18
2.2. Міжнародне податкове планування в умовах світової глобалізації економіки	24
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	31
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	51
ДОДАТКИ	55

ВСТУП

Актуальність теми. Міжнародні фінансово-економічні відносини є сукупністю різноманітних дій та засобів, за допомогою яких державами й міжнародними фінансово-кредитними організаціями як спільно, так і окремо здійснюється цілеспрямований вплив на відповідні відносини з метою приведення їх поточного стану до такого, який вважається, залежно від умов соціально-економічного розвитку, оптимальним. Сучасні міжнародні фінансово-економічні відносини – це процеси, що динамічно розвиваються та впливають на ефективність функціонування будь-якої національної економіки в умовах глобалізації. Підвищення рівня їх ефективності на міжнародному рівні має бути спрямоване на створення збалансованої системи механізмів впливу, що дасть змогу, стимулюючи вітчизняних суб'єктів фінансової політики, одночасно підвищувати рівень конкурентоспроможності економіки України в цілому.

Мета дослідження – формування пропозицій щодо підвищення ефективності міжнародних фінансово-економічних відносин на основі формування збалансованої системи механізмів впливу та подальшого впливу на підвищення рівня конкурентоспроможності держави.

Завдання дослідження:

- дослідити теоретико-методологічні засади міжнародних фінансово-економічних відносин;
- виявити роль міжнародних фінансових організацій в регулюванні міжнародних фінансово-економічних відносин;
- проаналізувати міжнародні податкові відносини та шляхи уникнення подвійного оподаткування;
- вивчити міжнародне податкове планування в умовах світової глобалізації економіки;
- запропонувати напрями удосконалення міжнародних фінансово-економічних відносин.

Об'єктом дослідження випускової кваліфікаційної роботи є міжнародні фінансово-економічні відносини.

Предмет дослідження є теоретико-методологічні засади міжнародних фінансово-економічних відносин, співпраця України з Міжнародними фінансовими організаціями, міжнародне оподаткування в умовах трансформаційних перетворень.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є діалектичний метод пізнання, що виявилось, зокрема, у застосуванні окремих категорій діалектики (форма і зміст, структура та елемент тощо). Історико-правовий метод було використано при розгляді еволюції міжнародних фінансово-економічних відносин, співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями. Порівняльний метод дозволив проаналізувати різні підходи щодо становлення системи міжнародного оподаткування в законодавстві різних країн. В процесі дослідження використовувалися також інші загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання, узагальнення, абстрагування, дедукції та індукції, економіко-статистичні методи.

Наукова новизна полягає в удосконаленні теоретичного визначення категорії міжнародних фінансово-економічних відносин а також наведенні класифікації міжнародних фінансово-економічних відносин в залежності від функціональних напрямів їх регулювання, а саме: міжнародні розрахункові відносини; міжнародні міжбанківські відносини; міжнародні відносини учасників міжнародного валютного ринку; відносини на міжнародному ринку цінних паперів і фінансових інструментів; відносини учасників міжнародного ринку страхових послуг; міжнародні відносини, пов'язані з державним кредитом (боргом) і фінансовою допомогою; міжнародні податкові відносини, які формуються між державами в процесі здійснення заходів, націлених на врегулювання порядку оподаткування доходів юридичних та фізичних осіб однієї держави із джерелом походження з іншої держави.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження випускової кваліфікаційної роботи опубліковано у збірнику наукових праць магістрів КНТЕУ «Фінансова політика держави в умовах економічних перетворень», 2021 р. Тема статті «Теоретико-методологічні засади міжнародних фінансово-економічних відносин».

РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

1.1. Теоретико-методологічні засади міжнародних фінансово-економічних відносин

Міжнародні фінансово-економічні відносини є сукупністю різноманітних дій та засобів, за допомогою яких державами й міжнародними фінансово-кредитними організаціями як спільно, так і окремо здійснюється цілеспрямований вплив на відповідні відносини з метою приведення їх поточного стану до такого, який вважається, залежно від умов соціально-економічного розвитку, оптимальним. Процес регулювання міжнародних фінансово-економічних відносин здійснюється на двох рівнях – національному та міжнародному, а специфікою регуляторних процесів у сфері міжнародних фінансово-економічних відносин є значущість саме національної складової. Це пов'язано з тим, що по-перше, певна кількість питань міжнародного значення врегульована безпосередньо на національному рівні. Відповідно, якісне внутрішнє фінансове законодавство може стати джерелом загальновизнаної міжнародної практики щодо транскордонного руху фінансових ресурсів, оформленої міжнародним договором. По-друге, найчастіше міжнародно-правові норми з часом імплементуються до норм національного законодавства.

Сучасні фінансово-економічні умови посилюють роль міжнародної складової в системі регулювання міжнародних фінансово-економічних відносин як такої, що спроможна швидше створити дієвий антикризовий механізм. У структурі міжнародного рівня регулювання фінансово-економічних відносин можна виділити два елементи: договірний та інституціональний. Перший передбачає регулювання шляхом укладання державами дво- та багатосторонніх міжнародних угод з певних питань, другий – створення і функціонування міжнародних фінансово-кредитних організацій.

Взявши за основу класифікацію видів міжнародних фінансових відносин, маємо можливість виділити наступні функціональні напрями для їх договірного регулювання в межах угод, що стосуються цих проблем (рис. 1.1):

- міжнародні розрахункові відносини, що виникають у зв'язку з організацією і встановленням певних загальних форм платежів, обов'язкових у тій чи іншій мірі для фізичних чи юридичних осіб;
- міжбанківські відносини, пов'язані з наданням фінансових/банківських послуг;
- відносини учасників міжнародного валютного ринку;
- відносини на міжнародному ринку цінних паперів і фінансових інструментів;
- відносини учасників міжнародного ринку страхових послуг;
- міжнародні відносини, пов'язані з державним кредитом (боргом) і фінансовою допомогою;
- міжнародні податкові відносини, які формуються між державами в процесі здійснення заходів, націлених на врегулювання порядку оподаткування доходів юридичних та фізичних осіб однієї держави із джерелом походження з іншої держави.

Інституціональна складова механізму міжнародного регулювання фінансово-фінансово-економічних відносин передбачає створення і функціонування міжнародних міждержавних, міжурядових та неурядових фінансово-кредитних організацій універсального й регіонального характеру. Їхня діяльність спрямована на підтримку правопорядку у світовій фінансовій системі. Вона активно впливає на міжнародне регулювання, що проявляється у трьох основних формах:

- створення сприятливої морально-політичної атмосфери для ефективного міжнародного регулювання;
- здійснення конкретного впливу у справі забезпечення такого функціонування та удосконалення механізму;
- рішення міжнародних організацій разом із міждержавними угодами виступають головними формами регулювання міжнародних фінансових відносин.

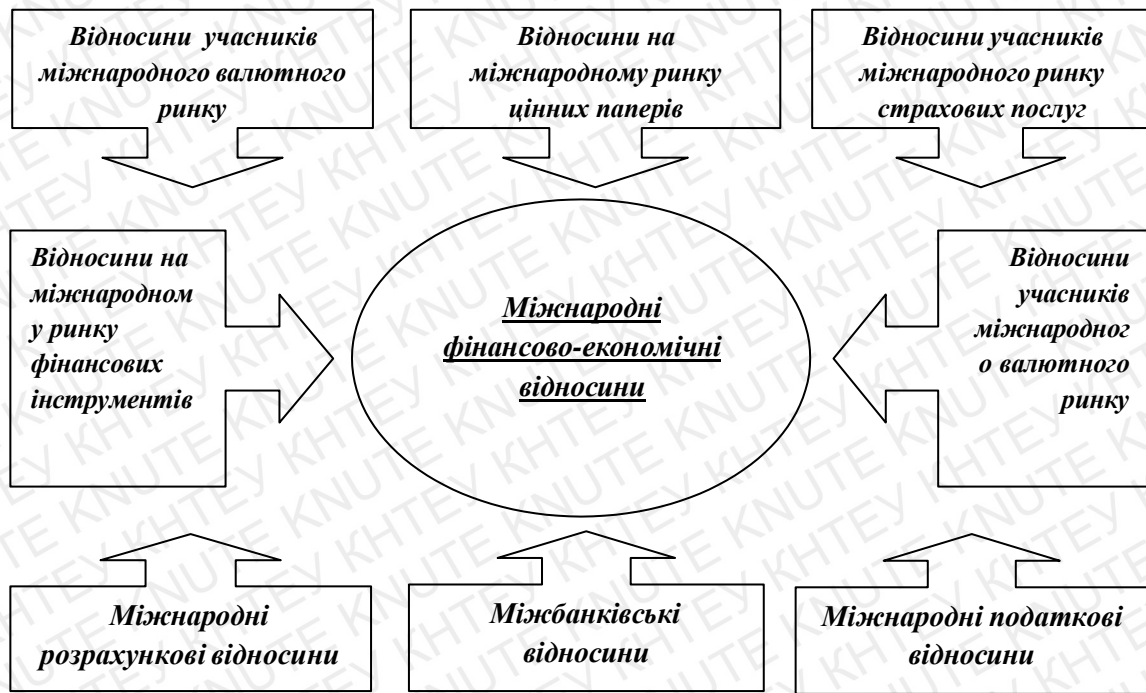

Рис. 1.1. Функціональні напрями міжнародних фінансово-економічних відносин*

*Джерело: складено автором

З'ясування особливостей фінансово-фінансово-економічних відносин істотно впливає на організацію їх ефективного міжнародного регулювання. Серед таких особливостей можна виокремити самостійність і залежність від основних зобов'язань, які вони обслуговують. Тобто вони або супроводжують рух товарів та послуг, або існують самостійно. Друга особливість міжнародних грошово-кредитних та розрахункових відносин полягає у тісному взаємозв'язку механізму їх регулювання з об'єктивними економічними законами.

Перша особливість знайшла своє втілення у тому, що міжнародне регулювання фінансово-фінансово-економічних відносин до кінця XVIII ст. характеризувалося залежністю від регулювання міжнародних торгових відносин та визначалося їх особливостями. До цього часу питання платежів не регламентувалися спеціальними договорами чи угодами, а містилися в основному у спеціальних двосторонніх міждержавних торгових договорах. А вже на межі XVIII-XIX ст., по мірі інтенсифікації міжнародного економічного співробітництва, з огляду на певне «відокремлення» фінансів та розрахунків від торгових операцій, у держав виникла об'єктивна необхідність у

спеціальних угодах та договорах обумовлювати питання порядку міжнародних розрахунків у зовнішній сфері [12].

Основи сучасного міжнародного фінансового регуляторного механізму - в його універсальному розрізі - були закладені зі створенням у 1865 р. так званого Латинського монетного союзу, в процесі міжнародної торгівлі виник конфлікт стратегічних інтересів провідних держав щодо національних грошових систем. Щоб віднайти і юридично закріпити погоджений на багатосторонньому рівні спосіб співвідношення однієї національної валюти стосовно іншої, що дало б можливість забезпечити платежі й розрахунки у відносинах міжнародного характеру. Франція, яка виступала за посилення ролі держави у фінансовій сфері, ініціювала створення Латинського монетного союзу, до якого увійшли також Бельгія, Італія, Швейцарія, пізніше - Греція. Низка європейських держав, що не були учасниками Союзу, пізніше запровадили у себе вироблені ним платіжно-розрахункові норми. Незважаючи на перші кроки на шляху міжнародного фінансового регулювання, що були здійснені у ХІХ ст., становлення універсального регуляторного механізму у фінансовій сфері відбулося в повоєнний період. З метою стабілізації міждержавних фінансово-економічних відносин в середині ХХ ст. засновано дві міжнародні фінансові організації - Міжнародний валютний фонд і Міжнародний банк реконструкції та розвитку, що обумовило перехід до реально багатостороннього регулювання міжнародної фінансової системи. Адже обов'язковою умовою прийняття до складу міжнародної фінансової організації є приведення національного законодавства у відповідність до засновницьких документів та інших міжнародних норм, які є обов'язковими для країн-членів цих організацій. На сьогодні розвиток міжнародних фінансово-економічних відносин неможливо уявити без міжнародних фінансових організацій, а членство МВФ збільшилося з моменту його заснування у 1945 р. з 39 до 189 держав у 2021 р. [38]. Варто зазначити, що Україна стала членом МВФ відповідно до Закону України «Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій» від 3 червня 1992 р. [32]/ Україна з 1994 р. активно співпрацює з МВФ,

використовуючи його фінансові і технічні ресурси з метою досягнення макроекономічної стабілізації та створення необхідних передумов для проведення економічних реформ. Таке співробітництво здійснювалось переважно в рамках реалізації 8 спільних програм – STF (системна трансформаційна позика), «Stand-By» (стабілізаційна позика), Механізм розширеного фінансування (позика на підтримку розвитку), попереджувальний «Stand-By».

Міжнародні організації, залежно від характеру регуляторного механізму, поділяються на два типи – координаційний та субординаційний. Перший тип передбачає співробітництво держав у межах міжнародної організації, спрямоване на досягнення згоди з приводу одноманітного регулювання тих чи інших видів фінансових відносин. Він супроводжується пошуками компромісних рішень з метою узгодження позицій різних держав без будь-якого тиску або примусу. Субординаційний тип міжнародної організації передбачає, що вона спроможна самостійно продукувати правила у сфері, яка передана до її компетенції державами і які мають бути виконані державами-членами. Такі організації ще називають наднаціональними. Головною ознакою наднаціональності міжнародної організації є обов'язковість безпосереднього виконання державами-членами прийнятих нею рішень.

Українські науковці Є. Поліщук та М. Диба наводять такий перелік ознак наднаціональних інститутів та банківського регулювання:

- 1) до органу, який приймає рішення, не входять представники національних органів влади, тому він не виконує їхні вказівки, а керується власними правилами, політичними та соціально-економічними пріоритетами;
- 2) національні банки окремих країн (а також громадяни, корпорації та профспілки) мають виконувати постанови наднаціональних банків, не чекаючи спеціальних рішень своїх урядів;
- 3) наднаціональність передбачає часткову відмову національних банків держав-членів від свого суверенітету;
- 4) інтереси наднаціонального органу банківського регулятора мають бути пріоритетними по відношенню до інтересів національних банків країн-членів [24].

Прийняття Бреттон-Вудських угод означало зобов'язання більшості найпотужніших країн того часу узгоджувати різноманітні заходи, які раніше стосувалися до внутрішньодержавної компетенції [50]. Держави передали МВФ частину своїх суверенних прав щодо здійснення валютно-фінансової політики: визначення паритетів національних валют, право на запровадження валютних обмежень, проведення девальвації та ревальвації. У результаті внесення змін до Статуту МВФ у 1978 р. держави-члени отримали право самостійно визначати курс своєї валюти. Таким чином, були істотно обмежені повноваження Фонду, і з того часу МВФ виконує не наднаціональні, а лише координаційні функції. Проте реально умови тісної фінансової взаємозалежності держав дозволяють Фонду проявляти в деяких випадках ознаки над національності [15].

Інша важлива особливість міжнародних фінансово-економічних відносин полягає у тісному взаємозв'язку їх регулювання з економічними законами. Ця обставина хоча дещо й ускладнює процес удосконалення міжнародного регуляторного механізму, проте відіграє незамінну роль у його розвитку, оскільки фактично визначає його формування внаслідок того, що регулювання фінансово-економічних відносин неможливе без урахування і підпорядкування економічним закономірностям розвитку.

На регулювання міжнародних фінансово-економічних відносин впливає державний суверенітет, і зокрема, суверенітет у фінансовій сфері. Для прикладу, єдина європейська валюта, домовленість про запровадження якої зафіксована в Маастрихтському договорі 1992 р., була введена на підставі суверенної волі держав-учасниць ЄС. Повага прав, притаманних суверенітету, підтверджується відмовою Великобританії, Данії та Швеції вступити до Єврозони, залишаючись при цьому членами ЄС.

Особливістю міжнародних фінансово-економічних відносин є участь в них різних за своєю природою суб'єктів – публічних та приватних. Так, у врегулюванні міжнародних кредитних відносин важливе значення відіграють Паризький та Лондонський клуби кредиторів. За своєю сутністю Паризький клуб кредиторів – це міжурядова, а лондонський – неурядова організація. Швидкість інновацій на ринку фінансових послуг, непорівнянна з повільним темпом переговорів і ратифікації міжнародних договорів, спричинила те, що в сучасних умовах недержавні організації і формування, створені

спільно приватним і державним секторами, повністю перебрала до своїх рук ініціативу у розробці нових правил і регулювальних норм поведінки у фінансовій сфері. Інколи ці нові правила набувають форми кодексів поведінки або стандартів, за якими оцінюється і порівнюється поведінка окремих країн і фінансових структур. Формула правил фінансової глобалізації, таким чином, змінилась від її традиційного вигляду: міждержавні «договори → кодекси правил поведінки» до нової послідовності: «кодекси правил поведінки → міждержавні договори» [58, с. 285].

1.2. Міжнародні фінансові організації в регулюванні міжнародних фінансово-економічних відносин

Міжнародні фінансові організації є ключовим елементом інституціональної основи міжнародної фінансової системи, здійснюючи суттєвий вплив на економічний та соціальний розвиток країн і змінюють умови організації міжнародного бізнесу в країнах і регіонах світу. Міжнародні фінансові організації відіграють ключову роль у регулюванні системи міжнародних фінансово-економічних відносин, діяльність яких має сприяти зміцненню світогосподарських зв'язків і активізації участі країн у міжнародних валютно-кредитних відносинах.

Міжнародні фінансові організації утворюються переважно шляхом об'єднання капіталу країн-членів для вирішення різних завдань, частина з яких спрямована на регулювання системи міжнародних фінансово-економічних відносин. До числа основних належать:

- операції на міжнародних валютних і фондових ринках із метою стабілізації і регулювання світової економіки, підтримки і стимулювання міжнародної торгівлі, скорочення дефіциту платіжних балансів;
- кредитування державних програм галузевого та регіонального розвитку;
- сприяння малому і середньому бізнесу;
- інвестування міжнародних проектів у галузі інфраструктури, інформаційних технологій, транспорту і зв'язку;
- фінансування міжнародної допомоги, фундаментальних наукових досліджень, заходів з охорони навколишнього середовища.

У міжнародній економічній фінансовій архітектоніці роль міжнародних фінансових організацій і міжнародних і регіональних банків розвитку є надзвичайно важливою, адже іжнародні фінансові інституції займають активну позицію в антикризовому управлінні та зміцненні фінансової стабільності.

Одним з основних завдань міжнародних фінансових організацій є регулювання міжнародних фінансово-економічних відносин і запобігання негативним наслідкам глобалізації. Наприклад, функції Міжнародного валютного фонду розповсюджуються на забезпечення глобальної фінансової та економічної стабільності. Крім того, Міжнародний валютний фонд здійснює нагляд за економічною діяльністю своїх країн-членів, попереджує про економічні небезпеки, консультує з питань економічної політики та надає фінансову підтримку тим країнам-членам, які мають труднощі з платіжним балансом, а також допомагають країнам, що розвиваються, досягти макроекономічної стабільності і підтримувати зайнятість [60].

Наразі МВФ є одним із головних фінансових партнерів України. Починаючи з 1994 р. Україна отримує від МВФ кредити Stand-by, частина цих коштів була направлена на фінансування дефіциту платіжного та торгівельного балансів, а також поповнення золотовалютних резервів країни [43]. Основними цілями співробітництва з МВФ є стабілізація української фінансової системи, проведення структурних реформ та створення підґрунтя для сталого економічного зростання. Фонд допомагає Україні поновити свою фінансову спроможність, підказуючи, як найбільш ефективно впроваджувати програму реформ. Також співпраця з Міжнародний валютним фондом на сучасному етапі відкриває можливості для залучення фінансування від інших міжнародних фінансових установ (Світовий банк, ЄБРР, ЄІБ та інші) та урядів інших держав, в тому числі США, ЄС, Німеччини, Канади, Японії тощо [8]. Хронологія відносин України та МВФ представлено в табл.1.1.

Таблиця 1.1

Співробітництво України та МВФ в 1994-2021 рр.

Етапи програми	Транш і цілі програми
1-й етап-1994- 1995 рр.	Програма системної трансформаційної позики на суму 498,7 млн. СПЗ (763.1 млн.дол.США.), метою якої була підтримка платіжного балансу України
2-й етап-1995- 1998 рр.	Трьох річна програма Stand by, загальна сума кредиту на 1318,2 млн. СПЗ. (1 935 млн. дол. США.), метою цих кредитів була підтримка курсу національної валюти і фінансування дефіциту платіжного балансу України
3-й етап-1998- 2002 рр.	Програма розширеного фінансування (EFF-Extended Fund Facility), яка передбачала надання кредиту обсягом 2,6 млрд. дол. США. У рамках цієї Програми EFF Україна отримала 1.193,0 млн. СПЗ (1.591,0 млн. дол. США.), які були спрямовані на поповнення валютних резервів НБУ.
4-й етап-2002- 2008 рр.	Співпраця, на безкредитній основі, в рамках річної програми - попереджувальний стенд- байл, яка надавала можливість отримати від МВФ зарезервованій кредит у сумі, еквівалентній 411,6 млн. СПЗ (30% квоти України), у випадку погіршення ситуації з платіжним балансом або валютними резервами країни.
5-й етап-2008– 2013рр.	Нова дворічна програма співробітництва Stand by загальним обсягом в 802% від квоти України в МВФ, або 11 млрд. СПЗ (приблизно 16,4 млрд. дол. США). 3 млрд. СПЗ були в терміновому порядку зараховані до золотовалютних резервів Національного банку України.
6-й етап-2014- 2015рр.	Нова позика Stand by обсягом 16,5 млрд. дол. США (10,976 млрд. СПЗ). В рамках цієї програми Україна отримала два транші обсягом 3 млрд. дол. США (2,058 млрд. СПЗ) та 1,3 млрд. дол. США (914,7 млн. СПЗ), але влітку 2014 року макроекономічні показники, було значно відкореговано через розгортання в Україні масштабної економічної кризи. 11 березня 2015 року МВФ ухвалив заміну програми Stand by на нову, чотирирічну програму «Механізм Розширеного Фінансування» (Extended Fund Facility). Перший транш обсягом 5 млрд. дол. США за новою програмою було отримано одразу після її ухвалення. Надання другого траншу обсягом 1,7 млрд. дол. США (що було повністю спрямовано на поповнення резервів Національного банку) було ухвалено Радою директорів МВФ 31 липня 2015 року.
7-й етап 2018 р.	У грудні 2018 відбулася дострокова заміна новою програмою stand-by, яка передбачала виділення майже 4 млрд доларів, за якими Україна могла звернутися до весни 2020 року.
8-й етап 2019 р.	7 грудня 2019 року між Україною та МВФ досягнуто згоди на технічному рівні (<i>Staff Level Agreement</i>) щодо нової трирічної Програми EFF загальним обсягом 5,5 млрд дол. США
9-й етап 2020 р.	У травні 2020 року через пандемію коронавірусу МВФ змінив підходи щодо виділення коштів країнам-членам, вирішивши погоджувати короткострокові Програми замість довготривалих. Перемовини з Україною продовжились вже щодо погодження Програми Stand-by строком на 18 місяців та загальним обсягом 5 млрд дол. США. 9 червня 2020 року Рада директорів МВФ затвердила нову Програму Stand-by для України терміном на 18 місяців та вирішила надати перший траншу за Програмою у розмірі 1,5 млрд SDR (2,1 млрд дол. США). 11 червня 2020 року транш було отримано Україною та спрямовано до Державного бюджету. Після виділення першого траншу було заплановано чотири перегляди програми і виділення ще кількох траншів, проте цей план не було виконано.

Як свідчать дані таблиці 1.1., співробітництво між Україною і МВФ включає як надання технічної допомоги так і запозичень за різними програмами співробітництва.

Оскільки Україна перейшла від програми «Стенд-бай», яка застосовується для подолання короткострокових проблем платіжного балансу, до Механізму Розширеного Фінансування з розряду комбінованої фінансової підтримки (пільговий), то це свідчить про те, що Україна зіткнулась з довгостроковими проблемами платіжного балансу, для яких і призначений EFF. Як будь-яке явище в цьому світі, кредитування від МВФ має свої як позитивні так і негативні сторони. Серед позитивного впливу МВФ на Україну можна виділити на ступні пункти:

- за кожен подальший транш Україна має виконати певні умови для його отримання, серед яких і реформування. Отже кредити МВФ стимулюють реформування в Україні. яка якість проведення цих реформ це уже інше питання.

- за активного залучення коштів МВФ НБУ мав змогу сформувати золотовалютні резерви. щороку на основі даних, які Україна зобов'язалась надавати після підписання угоди про членство в МВФ, проводиться аналіз стану економіки України.

- під впливом МВФ набули чинності антикорупційні закони та розпочало свою діяльність антикорупційне бюро. що свідчить про перші позитивні зрушення в боротьбі з корупцією в країні. серед негативних чинників впливу можна виділити:

- стрімке зростання зовнішнього боргу України, який починаючи з 2014 року збільшився в 4 рази. створення негативного іміджу країні – показує її неплатоспроможність.

- проведення пенсійної реформи та зростання вартості комунальних платежів, спричинило масове соціальне невдоволення [17].

Головною проблемою співробітництва України та МВФ на сучасному етапі відносин є нераціональне використання коштів, отриманих в кредит. Адже переважна кількість ресурсів спрямовується саме на латання дір в бюджеті та підтримці торговельного балансу, а не сприяє розвитку, наприклад, секторів промисловості чи сільського господарства для реального росту економіки, збільшуючи державний борг. Вирішення цієї проблеми може бути досягнуто за рахунок стимулювання росту ВВП, показника, який визначає надійність та потужність економіки країни. Україна має величезний як промисловий потенціал, так і аграрний сектор, який потребує інвестицій. Як би там не було Україна залишається одним з найбільших боржників

МВФ, а значить найближчим часом вимушена буде виконувати вимоги МВФ щодо надання нових кредитів, в іншому разі, якщо Україна відмовиться, то не отримає подальших запланованих траншів, а значить і не зможе покривати свої старі боргові зобов'язання, через що ризикує бути визнаною країною з дефолтом.

Світовий банк і регіональні банки розвитку займають провідне місце в підтримці країн, що розвиваються, сприяють їх росту та стабільності та допомагають в боротьбі з бідністю [61]. Із метою здійснення поставлених завдань вони надають країнам, що розвиваються, пільгові кредити і гранти, а також технічну допомогу. У межах своїх повноважень для боротьби з бідністю і забезпеченню стійкого розвитку та всебічного росту вони проводять антициклічну політику з подолання кризових явищ.

Міжнародні банки розвитку нещодавно переглянули свою політику, змінивши суто ринковий підхід на нову стратегію списання боргів найбільш бідних країн-боржників, нездатних погасити свою заборгованість, та зниження рівня бідності [11].

Група Світового банку більше 20-ти років співпрацює з Україною та надає фінансові ресурси для досягнення сталого економічного зростання. Реалізація нової стратегії співпраці Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації та України, постійні зміни у фінансуванні через існуючі проблеми в освоєнні зарезервованих коштів, анулювання проектів зумовлюють необхідність визначення сучасного стану фінансування Світовим банком проектів розвитку України [10].

За класифікацією Світового банку Україна відноситься до країн із доходом нижче середнього [63]. Відтоді як Україна стала членом Світового банку (членом МБРР з 03 вересня 1992 р., МФК – 18 жовтня 1993 р.) загальна сума зобов'язань Банку перед Україною на фінансування 45 проектів і програм становила понад \$9 млрд. [20]. Наразі співробітництво України зі Світовим банком здійснюється на основі Стратегії партнерства на 2017–2021 рр., яка спрямована на допомогу уряду в реалізації програми економічних реформ у багатьох сферах, включаючи бізнес-клімат, регулювання фінансового сектора, енергетичний сектор, управління державними фінансами і бюджетно-податкову політику. Стратегія партнерства МБРР і МФК з Україною включає два компоненти:

1) поліпшення державних послуг та державних фінансів: підтримка розбудови відносин із громадянами (відповідальне і збалансоване фіскальне управління; ефективність надання послуг з охорони здоров'я й освіти та адресна соціальна допомога; надання комунальних послуг (водопостачання, водовідведення, тепlopостачання));

2) підвищення політичної ефективності та економічної конкурентоспроможності: підтримка розбудови відносин із бізнесом (сприятливість, стабільність та прогнозованість середовища для бізнесу для вітчизняних і закордонних інвесторів; поліпшення інфраструктури для зменшення вартості ведення підприємницької діяльності; комплексне реформування сільськогосподарського сектора) [3].

За даними Світового банку, станом на 31.12.2015 р. початкова основна сума позик України становила \$9,7 млрд., освоєна сума – \$6,9 млрд., неосвоєна – \$2,4 млрд., скасована сума – \$0,5 млрд., зобов'язання перед Світовим банком за 41 позицією – \$5,6 млрд. [8]. Наразі кредитний портфель інвестиційних проектів МБРР включає 13 активних проектів розвитку України на загальну суму \$4,7 млрд., частка зарезервованих коштів за поточними проектами станом на кінець 2015 р. становить 86,7% від загальної вартості проектів (табл. 1.2).

Ураховуючи існуючі ризики для реалізації програми через непослідовне впровадження попередніх реформ, серйозні проблеми з урядуванням та уроки попередньої Стратегії партнерства з Україною, Світовий банк використовує калібрований підхід до надання фінансової допомоги Україні, що полягає у помірному кредитному фінансуванні у разі загальмування реалізації реформ та у збільшенні обсягів фінансування і спектру інструментів у разі прискорення реформ, поліпшення урядування і готовності використати фінансування і знання банку.

Таблиця 1.2

Фінансування МБРР поточних проектів розвитку в Україні

Проект	Загальна вартість проекту, USD млн.	Зарезервовані кошти, USD млн
Проект реабілітації гідроелектростанцій (21.06.2005 – 30.06.2016)	374,5	106

Проект підтримки реформи енергетичного сектору та програми розвитку (02.08.2007 – 30.06.2016)	238	200
Гідроелектростанції – додаткове фінансування (з 19.11.2009)	66	60
Проект з підвищення енергоефективності (17.05.2011 – 31.03.2017)	200	200
Другий проект покращання автошляхів та безпеки руху (20.09.2012 – 31.12.2016)	562	450
Другий проект розвитку міської інфраструктури (22.05.2014 – 31.10.2020)	350	300
Проект підвищення енергоефективності у секторі централізованого теплопостачання (22.05.2014 – 30.10.2020)	382	332
Проект модернізації системи соціальної підтримки населення України (03.07.2014 – 01.10.2020)	300	300
Другий проект із передачі електроенергії (22.12.2014 – 30.06.2020)	378,43	330
Проект поліпшення охорони здоров'я на службі людей (04.03.2015 – 30.09.2020)	261,03	214,73
Кредитування політики розвитку – 2 (25.08.2015-30.06.2016)	500	500
Розвиток фінансового сектору – 2 (15.09.2015 – 30.06.2016)	500	500
Проект розвитку дорожнього сектору (03.11.2015 – 31.12.2021)	560	560
Разом	4671,96	4052,73

Стратегія МФК в Україні полягає у підтримці стабілізації банківського сектора та цільового фінансування; агробізнесу та інфраструктури, що доповнюватиметься підтримкою двох міжсекторних тем – поліпшення бізнес-середовища та підвищення енергоефективності: - стабілізація банківського сектора та цільового фінансування передбачає розширення Програми фінансування глобальної торгівлі для полегшення торгівлі та підтримки капіталізації і ліквідності низки банків, інвестиційну та дорадчу роботу з проблемними активами і непрацюючими позиками, надання через банки цільового фінансування малим і середнім підприємствам, сектору агробізнесу та заходам із підвищення енергоефективності; - розвиток агробізнесу – центральна частина стратегії МФК в Україні – підтримуватиметься по всьому ланцюгу постачання для усунення «вузьких місць», що перешкоджають розвитку цього сектору, та отримання позитивних наслідків. Особлива увага проектам, які здійснюватимуться з окремими підприємствами для забезпечення максимального впливу завдяки демонстраційному ефекту. Дорадча допомога, орієнтована на

поліпшення інвестиційного клімату для агробізнесу, приведення стандартів безпеки харчової продукції у відповідність до міжнародного рівня та розвиток агрострахування і доступ до агрофінансування; - інфраструктура – розвиток відновлювальної енергетики, підтримка заходів з утилізації відходів, транспортних та IT-послуг, запровадження послуг з операційного консалтингу для підтримки структурування трансакцій державно-приватного партнерства та розроблення прозорих механізмів залучення фінансування приватного сектора. Підвищення енергоефективності через упровадження комплексних інвестиційних проєктів і доповнення їх дорадчими послугами «Програми чистого виробництва», енергозбереження в житловому секторі та фінансування сталого енергетичного розвитку. Наразі МФК упроваджує декілька консультаційних програм: 1) програма надходжень від урожаю (липень 2013 р. – липень 2016 р.); 2) програма підвищення ресурсоефективності в Україні (січень 2010 р. – липень 2017 р.); 3) проєкт сталого розвитку малих та середніх фермерських господарств (липень 2013 р. – липень 2017 р.); 4) проєкт консультативних послуг у сфері агростандартів в Україні (липень 2013 р. – липень 2016 р.); 5) проєкт енергоефективності в житлово-комунальному секторі України (січень 2010 р. – січень 2018 р.); 6) проєкт фінансування стабільної енергетики в Україні (липень 2010 р. – січень 2016 р.) [12]. Станом на кінець грудня 2014 р. портфель інвестиційних проєктів МФК в Україні становив близько \$1,5 млрд. (\$894 млн. із власних рахунків та \$582 млн. – мобілізованих з інших джерел) [20].

РОЗДІЛ 2. ОПОДАТКУВАННЯ У СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

2.1. Міжнародні податкові відносини та уникнення подвійного оподаткування

Формування сучасної мережі офшорних фінансових центрів спричинено значною мобільністю фінансових активів у цілому, а також перевищенням темпів зростання світового фінансового ринку темпів зростання реальної економіки, а поштовхом для зростання обсягів перетікання фінансових активів на світовому фінансовому ринку наприкінці 70-х років минулого сторіччя вважається затвердження умов функціонування Ямайської валютної системи [54].

Зростання прибутковості операцій з фінансовими активами та відкритість кордонів для капіталу призвели до активного залучення до процесів фінансової комунікації інституційних одиниць, метою діяльності яких стало скорочення питомої ваги податків у структурі доходів від операцій з фінансовими активами. Як наслідок, офшорний бізнес постійно видозмінюється та ускладнюється, адаптуючись до нових вимог і умов, спричинених змінами законодавчої бази, ускладнюються і схеми використання офшорних зон.

Сьогодні питання функціонування офшорних зон є одним із найбільш суперечливих. Метою їх створення були економічно обґрунтовані та легальні процеси, однак у зв'язку з недобросовісністю суб'єктів господарювання питання щодо доцільності використання «податкових гаваней» у такому обсязі та в достатньо вільному доступі стає дедалі актуальнішим. Тож пріоритетом у реалізації регулюючої ролі світових фінансів залишається пошук дієвих інструментів детінізації доходів суб'єктів господарювання, отриманих за допомогою використання офшорних фінансових центрів.

Останнім часом європейське співтовариство почало ставитися до компаній із «податкових гаваней» більш серйозно, спрямовуючи свою ділову активність до країн, які, насамперед, не мають офшорної юрисдикції, проте є привабливішими з точки зору податкового планування [2, с. 45–46]. Фінансова криза 2008-2010 років змусила

високорозвинені держави світу більш уважно ставитися до фінансових витрат від використання платникам податків офшорів. Враховуючи це, більшість європейських юрисдикцій припинили або суттєво обмежили використання офшорних податкових режимів. Так, Люксембург взагалі припинив реєструвати такого типу компанії з кінця 2010 року. Усунула офшорний режим фінансово-холдингових компаній також Бельгія.

На сьогодні впроваджуються нові, зручні й ефективні в податковому розумінні режими. Одним із прикладів цього нововведення є встановлення податкового режиму або податкове звільнення для всіх (у тому числі для власних резидентів). Таку політику ведуть, наприклад, країни Бенілюксу. Нідерланди на початку 2010 року посилили вимоги до видачі сертифікатів резидентства для холдингових і фінансових компаній. Крім того, було скасовано податок на статутний капітал, що призвело до здешевлення створення компанії, та знижено податок на дивідендні виплати [42]. Люксембург запровадив режим сек'юритизаційних компаній, коли фактично дивідендні платежі вираховувалися з податкової бази та дозволяли довільно зменшувати останню до нуля за наявності суттєвого прибутку. Крім того, введено режим компаній з високоризикованими інвестиціями SICAR, де доходи від вкладень у високоризиковані інструменти звільнялися від оподаткування [16]. Бельгія проводить зміни в податковій політиці, яка дуже схожа на дії Нідерландів. Вона скасувала податок на внесок у статутний капітал і податок на дивіденди, що розподіляються в країні, з якими існують угоди про запобігання подвійного оподаткування. Однак Бельгія ліквідувала режим холдингових і фінансових компаній. Для звільнення від оподаткування прибутку бельгійських компаній на суму ринкових процентів на вклад до статутного капіталу було введено режим, згідно з яким компанія може відняти з податкової бази суму, яка була б нарахована як відсотки на суму внеску засновників у статутний капітал [1, с. 39–40; 13].

Важливим фактором привабливості офшору є стабільність такого режиму господарювання на рівні окремо взятих підприємств. Сьогодні очевидні переваги від використання офшорних схем для бізнесу, що полягають у:

- 1) використанні декількох офшорних компаній під час приватизації підприємств з метою збереження анонімності реального власника та отримання контрольного пакета акцій підприємства;
- 2) номінальній сплаті статутного капіталу та утриманні статусу ІВС – International Business Company за порівняно невелику плату – до 1 000 дол.;
- 3) відсутності потреби в поданні бухгалтерських звітів урядовим чи податковим органам. Уся звітність замінена щорічним фіксованим збором від 150 до 1 000 дол. (аналог нашого фіксованого податку з підприємців – фізичних осіб) [18].

Інвестиційна привабливість різних офшорних зон залежить від умов реєстрації й оподаткування. Крім того, Форумом фінансової стабільності розвинутих країн, створеним колишнім президентом Бундесбанку (центрального банку Німеччини), визначено рейтинг офшорних зон за ступенем їх надійності:

- до першої групи належать Швейцарія, Люксембург, Дублін, Гонконг, Сінгапур, острови Гернсі, Мен і Джерсі;
- до другої групи надійності віднесено Лабуан, Монако, Мальту, Андорру, Бахрейн, Гібралтар, Бермуди, Макао, Барбадос;
- до третьої групи увійшли Кіпр, Ліхтенштейн, Антигуа, Ліван, Панама, Ангілья, Кайманові, Британські та Віргінські острови, Беліз, Аруба, острів Куку, Багамські острови [28].

Доцільно зауважити, що фактор сприятливого інвестиційного клімату країн 2-ї та 3-ї груп відіграє важливу роль у виборі об'єктів інвестування українськими господарськими суб'єктами [14] (Дод. А).

Переваги функціонування офшорів на мікроекономічному рівні водночас є недоліками та створюють загрози не тільки для окремих економік, а і для стабільності глобального економічного простору.

Серед головних негативних аспектів функціонування офшорів у глобальній економіці слід виділити такі:

- недобросовісна податкова конкуренція та ухилення від податків;
- створення умов для відтоку капіталу;

- створення елементів нестабільності у світовій економіці та фінансах у зв'язку з можливістю накопичення в офшорних зонах великих обсягів капіталів, насамперед спекулятивних;
- зменшення зайнятості в країнах-донорах;
- підтримка тіньової економіки;
- вплив на соціальну ситуацію в країнах-донорах, пов'язаних з ухиленням від оподаткування за допомогою офшорів;
- отримання позаконкурентних переваг тими компаніями, які використовують офшори [14, с. 120–121].

Розробка та вжиття заходів з протидії ухиленню від сплати податків з використанням при цьому офшорних центрів стали однією з головних цілей фінансових органів багатьох країн. До найбільш впливових міжнародних організацій, які взялися до протидії зловживанням, що відбуваються в офшорних центрах, належать Європейський Союз і Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Низка держав, що є лідерами світової економіки, уклали двосторонні та багатосторонні угоди з цієї проблеми. До таких країн належать США, Японія, Канада, Франція, Німеччина та Великобританія [39, с. 649]. Цією проблематикою також займаються Група чотирьох (Англія, Франція, Німеччина та США) та Співтовариство податкових адміністраторів країн Тихого океану (Японія, Австралія, Канада та США). США, Франція й Індія належать до небагатьох країн, які офіційно санкціонували податкове виказування та ввели винагороду за надання інформації про неплатників податків. Так, за офіційними даними Служби внутрішнього доходу (СВД) на одну перевірку стосовно осіб, які мають прибуток менше 10 тис. дол., приходиться 4 перевірки стосовно осіб з прибутком від 25 до 100 тис. дол. і 16 – з прибутком більше 100 тис. дол. [39].

Сполучені Штати Америки виступили ініціатором і координатором ведення міжнародної кампанії, спрямованої проти транснаціональних компаній і фізичних осіб, які ухиляються від сплати податків. Перші спроби регулювання цього процесу були зроблені ще в 1934 році і продовжуються до сьогодні. У 1979 р. Конгрес ухвалив закон про дотримання таємниці зарубіжними банками. Цей документ набув

популярності під назвою Закон про швейцарський банк. Відповідно до нього були введені штрафи до 500 тис. дол., ув'язнення до 5 років або й те й інше для американського резидента, який користується іноземним рахунком для ухилення від сплати податків. У США діє «Закон про справедливе оподаткування та фіскальну відповідальність», який містить окреме розпорядження, контроль над дотриманням якого покладений на Служби внутрішнього доходу. Це розпорядження обмежує можливість використання пільг і переваг, які випливають з умов міжнародних угод, особливо в галузі оподаткування доходу. Законодавство Італії менш радикальне. Міністерство фінансів у 1992 р. видало постанову, яка містить перелік країн з пільговим оподаткуванням, що створюють на своїй території можливість ухилення від сплати податків. Ті ж самі проблеми порушує Кодекс прибуткового податку, ухвалений у 1991 році. Італійське податкове законодавство не дає дефініції ухилення від податків. Це ускладнює розмежування між такими термінами, як «податкове планування», «ухилення від сплати податків», «відхід від податків». Законодавство цієї країни запозичило також три типи міжнародних принципів, уже введених рядом країн з метою запобігання зловживанням під час використання офшорних центрів, а саме:

- 1) ухвалені у США в 1962 р. розпорядження, які обкладають податком фірми, що мають резиденції в офшорних центрах;
- 2) принцип, визнаний країнами ЄС, відповідно до якого компаніям, що мають резиденцію в одній із країн ЄС, не дозволено віднімати з податкової бази витрати, пов'язані з угодами, укладеними з компаніями, зареєстрованими в податкових гаванях;
- 3) розпорядження та правила, які мають силу в Бельгії, Люксембурзі та Голландії, поширюються на дивіденди, виплачувані компаніями з резиденцією в податкових гаванях.

Активну позицію займає Велика двадцятка (G-20), що за результатами щорічних самітів презентує власні рекомендації щодо зміни законодавчих основ функціонування офшорних зон. G-20 тісно співпрацює з Офшорною групою

банківського нагляду (OGBS), створеною в 1980 р. за ініціативою Базельського комітету з банківського нагляду [7].

Діяльність міжнародних організацій, які координують діяльність «податкових гаваней» у світі і, тим самим, виконують регулюючу функцію міжнародних фінансів, сьогодні спрямована на обмеження операцій, що фінансуються за рахунок капіталу кримінального походження та запобігання транснаціональному руху капіталу незаконним шляхом [4].

Україна, ставши на шлях інтеграції до міжнародного співтовариства, не може залишатись осторонь процесів, що відбуваються, зокрема, у сфері міжнародних фінансово-економічних відносин. Одним із питань, яке намагаються вирішити інші країни шляхом нормативного регулювання тим чи іншим способом, є трансфертне ціноутворення.

Країни Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) накопичили значний досвід нормативного регулювання в цій сфері. Існують і міжнародні документи, в яких звичайно під трансфертним ціноутворенням розуміється процес формування ціни при передачі продукції (товару, напівфабрикату) від одного структурного підрозділу компанії до іншого чи від однієї організації до іншої у випадку, якщо вони входять до структури одного холдингу або є взаємозалежними. При цьому виділяють два аспекти трансфертного ціноутворення – внутрішньофірмовий та податковий. З одного боку, трансфертне ціноутворення являє собою один із можливих механізмів внутрішньофірмового управління, за допомогою якого компанії вдається не лише розподіляти наявні ресурси, отримані фінансові результати, але й координувати дії підрозділів, що входять до складу компанії. Трансфертна ціна може виступати ефективним механізмом стимулювання добросовісної поведінки менеджерів. За її допомогою можна аналізувати діяльність кожного підрозділу, виявляти найбільш слабкі з них, закривати неефективні. Встановлення оптимальної трансфертної ціни дає змогу компаніям досягати не лише більшого рівня прибутку, зокрема і за рахунок податкової оптимізації, але й координувати дії підрозділів, тим самим також досягати більш високих фінансових показників. З другого боку, слід визнати, що трансфертне ціноутворення є не лише

ефективним способом ведення підприємницької діяльності, але й досить поширеним способом мінімізації податкових зобов'язань платників податків шляхом переведення податкової бази на афілійовану особу, що перебуває в більш сприятливому податковому або адміністративному режимі (наприклад, на особу, що перебуває на податкових канікулах, звільнена чи сплачує податок за меншою ставкою).

Через використання трансфертного ціноутворення для мінімізації податкових зобов'язань ставлення до цього інституту набуває дещо негативного характеру. Структура податкових систем більшості країн світу значною мірою базується на оподаткуванні фінансового результату компаній. Розмір прибутку впливає на розмір податкової бази з податку на прибуток корпорацій, податку на додану вартість, податку на приріст капіталу. Своєю чергою, прибуток формується виходячи з розміру отриманих доходів компанії та обсягу здійснених витрат. При цьому ціни, за якими укладаються правочини, є ключовим фактором, що впливає на розмір доходів і витрат. Тому ціноутворення дає широкі можливості для розподілу прибутку між залежними організаціями, і, зрозуміло, такий розподіл здійснюється в порядку, найбільш вигідному в цілому для холдингу.

Для подібної системи встановлення цін у міжнародній практиці застосовується термін «трансфертне ціноутворення». Слід наголосити, що маніпулювання цінами у внутрішньохолдингових операціях призводить не лише до перерозподілу прибутку між залежними компаніями, але й до переміщення податкових баз між країнами. У результаті між державами виникає податкова конкуренція.

Світова фінансово-економічна криза призвела до зростання дефіциту бюджетів держав. У пошуках додаткових доходів уряди вживають заходів щодо стягнення резервів до системи податкового адміністрування. Одним з основних напрямів є питання трансфертного ціноутворення. Для захисту національної податкової бази провідні країни світу створюють правові норми, які дають змогу переглядати наслідки правочинів, що укладаються платниками податків, виходячи з пріоритету економічного змісту над формою. Трансфертне ціноутворення як спосіб уникнення (мінімізації) податку характерне практично для всіх країн світу. Однак, оскільки стимули для маніпулювання ціною вищі, а ризики їх викриття нижчі в країнах, що

розвиваються, проблема цінового маніпулювання є більш гострою саме в цих країнах [62].

В розвинутих країнах світу проблема регулювання трансфертних цін також існує. Виникнення інтересу до трансфертного ціноутворення було зумовлено, головним чином, стрімким зростанням з другої половини ХХ ст. кількості транснаціональних компаній і розширенням географічного середовища їхньої діяльності. Розробка правових норм та інститутів, спрямованих на попередження викривлення податкової бази в результаті довільного переміщення підрозділами транснаціональних компаній оподатковуваного прибутку, була ініційована в 1960-х роках на рівні національного законодавства окремих країн, а згодом – двосторонніх податкових угод між державами. Юридичне закріплення відповідних правових інструментів на міжнародному рівні було здійснено в 1963 р. в Модельній конвенції ОЕСР про податок на доходи і капітал. Пізніше трансфертне ціноутворення як економіко-правове явище і, як наслідок, правовий механізм, спрямований на його регулювання, з'явилося у рамках національних юрисдикцій окремих держав. Першою країною, яка прийняла спеціальне законодавство, були США (середина 1960-х років). Цей приклад наслідували й інші країни, компанії яких особливо активно діяли на ринках країн, що розвиваються, – спочатку Великобританія і Франція, а потім Канада, Японія, Австралія, Нідерланди. Національне регулювання трансфертного ціноутворення має свої особливості. Зазвичай законодавство більшості країн світу регулює порядок оподаткування стосовно правочинів з «іноземним елементом». Мета такого регулювання – збереження відповідної оподаткованої бази в умовах маніпулювання цінами правочинів. У таких країнах, як Аргентина, Італія, Франція, Австралія, Нова Зеландія, Японія, правила про трансфертні ціни застосовуються лише щодо міжнародних правочинів. У деяких країнах боротьба з трансфертним ціноутворенням ведеться при вчиненні не лише міжнародних, але й внутрішніх правочинів. Як приклад можна навести Великобританію, де прийняття зобов'язань недискримінації в рамках європейського права та двосторонніх податкових договорів потягло за собою поширення норм про трансфертні ціни і на внутрішні операції. У

таких країнах, як Португалія, Іспанія, Данія, Норвегія, Чехія, США, Індонезія ці норми можуть поширюватись також і на міжнародні правочини [46].

Починаючи з 1976 р. питання трансфертного законодавства було врегульовано на міжнародному рівні. Зокрема, основними міжнародними документами виступають Декларація країн-учасниць ОЕСР про міжнародні інвестиції та багатонаціональні підприємства від 21 червня 1976 р. та додаток до неї – Керівництво для багатонаціональних підприємств. Спеціальним документом, що визначає основні засади правового регулювання трансфертних цін у контексті міжнародного оподаткування, є керівні роз'яснення ОЕСР 1979 р. – Звіт ОЕСР «Трансфертне ціноутворення та багатонаціональні підприємства», в якому увага акцентувалась на маніпулюванні багатьма транснаціональними компаніями так званими «договірними цінами» з метою обходу податкового законодавства країн. 25 червня 1995 р. було прийнято Керівництво про трансфертне ціноутворення для багатонаціональних підприємств та податкових адміністрацій. Це основний рекомендаційно-методичний документ у галузі податкового регулювання трансфертного ціноутворення, положення якого тією чи іншою мірою враховуються в законодавстві і правозастосовній діяльності різних країн світу, включаючи ті, які не є учасниками ОЕСР.

Правило витягнутої руки (arm's length principle), сформульоване в Керівництві ОЕСР, – це принцип оподаткування взаємозалежних компаній. Відповідно до правила витягнутої руки, розрахунок податкових зобов'язань робиться виходячи з ринкових цін за угодами, між взаємозалежними платниками податків, начебто компанії були незалежні (перебували «на відстані витягнутої руки»). Цей принцип прийнятий як спосіб захисту держави в отриманні податків.

Україна, хоч і не є членом ОЕСР, взяла курс на імплементацію до національного законодавства певних податкових стандартів, прийнятих на міжнародному рівні. Одним із перших кроків на шляху запровадження окремих положень зазначених вище актів ОЕСР щодо контролю за визначенням цін в операціях між пов'язаними особами (трансфертним ціноутворенням) став Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо трансфертного ціноутворення» від 04.07.2013 р.

№ 408-VII [30]. На забезпечення його виконання урядом України прийнято низку підзаконних нормативних актів, зокрема, затверджено перелік держав (територій), у яких ставки податку на прибуток (корпоративний податок) на 5 і більше відсоткових пунктів нижчі, ніж в Україні; порядок розрахунку та застосування ринкового діапазону цін і ринкового діапазону рентабельності для цілей трансфертного ціноутворення; порядок узгодження цін у контрольованих зовнішньоекономічних операціях, за результатами якого укладаються договори для цілей трансфертного ціноутворення. Однак, незважаючи на те, що з часу запровадження до законодавства України положень про трансфертне ціноутворення минуло трохи більше ніж півтора року, відповідні законодавчі норми встигли змінитися не один раз. Зміни як косметичного характеру (внесені ЗУ від 24.10.2013 р. № 657-VII [29]), так і більш масштабні (внесені ЗУ від 13.05.2014 р. № 1260-VII [301]) та зовсім кардинальні, які виклали ст. 39 ПК України в новій редакції (ЗУ від 28.12.2014 р. № 72-VIII [31]), вносяться досить часто. Незважаючи на часті зміни змісту правового регулювання трансфертного ціноутворення, доступна громадськості практика застосування контролюючими органами правил трансфертного ціноутворення в Україні на сьогодні відсутня. Але навіть на підставі аналізу нещодавно прийнятих нормативних актів можна констатувати, що їх застосування, на жаль, буде не безхмарним. Наприклад, істотне зниження фінансового критерію визначення контрольованих операцій (до 20 млн грн загального обсягу доходів платника податку та/або його пов'язаних осіб за звітний рік та до 1 млн грн обсягу групи операцій платника податку та/або його пов'язаних осіб з одним контрагентом) несе ризик невиправданого розширення підконтрольних суб'єктів і, як наслідок, невиправдане збільшення витрат з адміністрування відповідних норм як з боку платників податків, так і з боку податкових органів. Нечіткі формулювання окремих положень права щодо застосування трансфертного ціноутворення для перевірки правильності сплати не лише податку на прибуток, але й податку на додану вартість (зокрема, пп. 39.1.4 ст. 39, п. 188.1 ст. 188 ПК України) за відсутності відповідних кореспондуючих норм у ст. 39 ПК України має великий потенціал виникнення спірних ситуацій – з одного боку, застосування правил трансфертного ціноутворення контролюючими органами і

для перевірки правильності сплати податку на додану вартість та, з другого боку, оспорювання подібного «розширеного» підходу платниками податків. Значне (з 1095 до 2555 днів) збільшення строків давності для донарахування контролюючим органом податкових зобов'язань за результатами перевірки (п. 102.1 ст. 102 ПК України) та істотне збільшення (до 18 місяців з можливістю продовження ще на 12 місяців) строків проведення перевірок контрольованих операцій контролюючими органами (пп. 39.5.2.8, пп. 39.5.2.9 ст. 39 ПК України) в сучасних умовах прискорення здійснення господарських відносин і товарообороту не сприяє реалізації правової визначеності для суб'єктів господарювання. Питання викликають також і інші законодавчі норми. Варто зазначити, що податкове регулювання трансфертних цін не повинне впливати на договірні відносини сторін. Більше того, як зазначено в п. 1.2 Керівництва ОЕСР, саме по собі трансфертне ціноутворення не пов'язане з притягненням платника податків до відповідальності.

Регулювання трансфертного ціноутворення повинне мати компенсаційно-стимулюючий, а не каральний характер. Тому викликає обґрунтоване занепокоєння положення ПК України, згідно з яким сторони контрольованих операцій не лише повинні відкоригувати свої податкові зобов'язання за результатами зіставлення цін за ними з ринковими, але й сплатити штрафні санкції. У цілому, інститут трансфертного ціноутворення, нещодавно запроваджений до податкового законодавства України, потребує продовження нормативного регулювання з урахуванням практики його застосування в Україні та досвіду країн з тривалою історією його існування [9].

2.2. Міжнародне податкове планування в умовах світової глобалізації економіки

За даними НБУ України експортно-імпорتنі операції у 72% випадків здійснюються за непрямими контрактами. Це є свідченням, що зовнішньоекономічна діяльність використовується вітчизняним бізнесом не тільки за своїм призначенням, а в тому числі як інструмент агресивного податкового планування. Також поширені схеми із псевдоекспортом чи псевдоімпортом товарів: фізичне переміщення товарів через кордон не відбувається, а операції існують лише на папері. Наслідком такого

трансфертного ціноутворення є переміщення одержаного прибутку в низькоподатковій юрисдикції та території, розмивання податкової бази вітчизняного бюджету тощо.

У глобальній фіскальній практиці реакцією на розширення діяльності ТНК та формування трансфертного ціноутворення стала публікація 1998 року доповіді ОЕСР про шкідливість явища податкової конкуренції. Поняття трансфертного ціноутворення потрапляє до офіційної термінології та закріплюється у класифікації міжнародних організацій, таких як FATF та FSF [59]. У тому ж році активізуються зусилля ЄС по боротьбі із розмиванням бази оподаткування. Європейські платники податків припинили або суттєво обмежили фінансові транзакції із податковими гаванями, змінені правила оподаткування прибутку, дивідендів, обрахунку податкової бази. Сучасний етап (з 2013 р.) став часом безпрецедентної світової боротьби з явищем податкової конкуренції – аж до запровадження плану BEPS (Base Erosion and Profit Shifting) та формування глобальної антиофшорної політики [47]. Отже, трансфертне ціноутворення визнане методом перерозподілу фінансових ресурсів, оптимізації оподаткування, що істотно впливає на розподіл доходів, прибутків, ризиків, податкової бази між окремими юрисдикціями.

Контроль за трансфертним ціноутворенням в Україні запроваджено з 01 вересня 2013 року і є порівняно новим напрямом податкового контролю за обсягом оподаткованого прибутку платників податків у разі здійснення ними ЗЕД і т. зв. контрольованих операцій. Управління трансфертним ціноутворенням покликане упередити переміщення податкової бази в інші країни та території, забезпечити справедливий розподіл податку на прибуток, скоротити негативні прояви явища податкової конкуренції [57]. Станом на 28.02.2018 року в Україні завершилися чотири податкові звітні періоди щодо трансфертного ціноутворення. Так, за підсумками вересня – грудня 2013 року платниками податків подано 2,5 тис. звітів про контрольовані операції до ДФС на суму 1153 млрд.грн., за 2014 звітний рік – 1,9 тис. звітів на суму 3575 млрд.грн, за 2015 рік – 2,9 тис. звітів на суму 1581 млрд грн. За 2016 рік ними подано 2,7 тис. звітів на суму 2470 млрд. грн []. Таким чином, щорічно про здійснені контрольовані операції звітують орієнтовно 3 тис. платників податків.

Найбільше платників податків, які здійснюють контрольовані операції, зареєстровано в Офісі великих платників податків – 40% (водночас сума здійснених операцій цих компаній складає 92% від загального обсягу), Головне управління ДФС в м. Києві – 24% платників (сума КО – 4%), Головне управління ДФС у Дніпропетровській обл. – 4,6% компаній (сума КО – 0,8%) Найпоширенішими за обсягами контрольовані операції є банківські – 57%, товарні – 31% та фінансові послуги – 6%. Основними країнами, з резидентами яких здійснюються контрольовані операції (крім банківських операцій), є Кіпр – 27%, Росія – 18%, Швейцарія – 15%, ОАЕ – 12%. Проблематика трансфертних цін, незважаючи на ґрунтовні дослідження та багаторічну практику в зарубіжних країнах, є недостатньо вивченою в умовах українських реалій. Водночас контрольна робота органів ДФС України за трансфертними цінами є доволі успішною. Так, за підсумками аналітичної роботи та контрольних-перевірочних заходів упродовж 2014-2017 рр було встановлено 606 фактів порушення платниками вимог щодо своєчасності та повноти декларування контрольованих операцій, застосовано 160,8 млн. грн. штрафних санкцій, з яких 55% сплачено до державного бюджету [22]. Зокрема, у ДФС запроваджено двоетапну процедуру контролю за ТЦ. По-перше, підрозділи оподаткування юридичних осіб здійснюють поточний контроль за дотриманням платниками принципу «витагнутої руки» упродовж звітного року, проводять контроль за своєчасністю та повнотою подання звітів про контрольовані операції, аналіз ризиків трансфертного ціноутворення, а також проведення процедур попереднього узгодження цін. По-друге, підрозділи аудиту здійснюють наступний контроль - організовують та проводять за встановленими ризиками перевірки з питань подання звітності про контрольовані операції та безпосередньо з питань дотримання платниками принципу «витагнутої руки». Відповідно до таких запроваджених процедур податкового контролю, за результатами аналізу поданих платниками звітів про контрольовані операції контролюючими органами упродовж 2014- 2018 років 235 платникам податків направлено запити на подання документації з трансфертного ціноутворення щодо контрольованих операцій з 538 контрагентами. Після опрацювання отриманої інформації розпочато 58 перевірок з питань дотримання платниками податків принципу «витагнутої руки», з яких 34 вже

завершено. За результатами цих перевірок донараховано 400 млн. грн. податку на прибуток підприємств, зменшено від'ємне значення об'єкта оподаткування податком на прибуток на 3,8 млрд. грн., донараховано ПДВ 5,8 млн. грн., зменшено суму відшкодування ПДВ на 4,1 млн. грн., нараховано пені – 68 млн. гривень. Найважливішим наслідком послідовної роботи з контролю за трансфертним ціноутворенням є самостійне коригування трансфертних цін та збільшення податкових зобов'язань платниками податків. Так, 430 компаній добровільно збільшили свій оподатковуваний дохід або зменшили збитки щодо операцій упродовж 2013-2016 років на 4,7 млрд. грн. у відповідь на отримання запиту від ДФС. Аналіз теоретичних концептів і прикладних досліджень актуалізує проблему адекватних підходів до трансфертного ціноутворення, яке виступає одночасно міжнародною податковою стратегією й інструментом максимізації прибутковості ТНК. Стратегічним завданням для вітчизняної фіскальної служби є розробка методів і встановлення дієвого контролю у сфері формування трансфертних цін та застосування трансфертного ціноутворення [55]. Використання того чи іншого методу формування трансфертних цін є складовим елементом стратегії компанії залежно від її фінансового стану, ринкової кон'юнктури та інших чинників. Перспективами подальших досліджень у цьому напрямі є підвищення якості податкового законодавства, що регулює трансфертне ціноутворення, усунення протиріч з іншими нормативно-правовими актами [36].

Враховуючи, що структура вітчизняного експорту України зазнала глобалізаційних процесів, де зайняла місце сировинно-аграрної економіки, а відтак це створило потенційні умови для виведення прибутків з-під оподаткування через офшорні юрисдикції. Відповідний спосіб мінімізації оподаткування характеризувався як один з найбільш вигідним, що зумовило запровадження з вересня 2013 року системи контролю трансфертного ціноутворення. Слід зазначити, що з 2017 р. Україна офіційно почала брати участь у регулярних заходах ОЕСР, на яких здійснюється обговорення процедур, терміни впровадження мінімальних стандартів та піднімаються проблеми впровадження BEPS, із якими стикаються країни-учасниці [25]. Враховуючи це, доцільно вести мову про виокремлення певних новацій у

трансфертному ціноутворенні, пов'язаних із формуванням інструментарію, які б забезпечили формування надійного механізму боротьби з ухиленням від сплати податків через низькоподаткові юрисдикції. Варто відмітити, що з 01 січня 2018 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2018 році» від 07 грудня 2017 року № 2245-VIII, яким було внесено зміни щодо контрольованих операцій і трансфертного ціноутворення [26]. Однією з найважливіших новацій стало розширення переліку пов'язаних осіб. Перелік та характеристики належності юридичних та фізичних осіб до складу пов'язаних осіб визначено пп. 14.1.159 Податкового кодексу [23]. Зміни полягають у критеріях визнання осіб пов'язаними, відповідно до яких визначають, що кінцевим бенефіціарним власником (контролером) таких юридичних осіб є одна і та ж сама фізична особа. Варто зазначити, що Податковий кодекс не містить відповідного терміна для визначення, хто такий «кінцевий бенефіціарний власник (контролер)». Повне визначення кінцевого бенефіціарного власника наведено в п. 20 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 14.10.2014 р. № 1702 [27]. А відтак, це визначення охоплює можливість прямо чи опосередковано через інших осіб здійснювати вирішальний вплив на управління та господарську діяльність юридичної особи, володіти часткою 25% чи більше статутного капіталу або прав голосу. Слід зазначити, що до п.п. 14.1.159 п. 14.1 ст. 14 Податкового Кодексу [23] повернуто норми, які були чинні у 2013, 2014 роках коли юридичні особи визнаються пов'язаними, якщо повноваження одноособового виконавчого органу таких юридичних осіб здійснює одна і та сама особа (наприклад, ситуація, коли фізична особа є керівником на двох підприємствах, то ці два підприємства визнаються пов'язаними); або якщо їх пов'язані фізичні особи є також пов'язаними між собою (наприклад, 2 фізичні особи чоловік та дружина перебувають у шлюбі, чоловік – володіє 100 відсотками корпоративних прав підприємства «А», а дружина володіє 52 відсотками корпоративних прав підприємства «Б», то ці два підприємства визнаються

пов'язаними між собою). Варто відмітити, що з січня 2018 року вступили в дію такі зміни до підпунктів 39.2.1.1, 39.2.1.4 та 39.2.1.7 п.п. 39.2.1 п. 39.2 ст. 39 Податкового кодексу України [], відповідно до яких, операції визнаються контрольованими, що здійснюються між нерезидентом та його постійним представництвом в Україні. Таким чином, господарські операції між нерезидентом та його постійним представництвом в Україні вважатимуться контрольованими операціями за умови, що річний обсяг таких операцій перевищує 10 млн грн, для цього виду контрольованих операцій не вимагається виконання критерію річного доходу (тобто нема жодних критеріїв щодо обсягу доходу постійного представництва). Слід зауважити, що для інших контрольованих операцій, що підпадають під правила трансфертного ціноутворення, як і раніше, річний дохід резидента має становити 150 млн грн та більше, а річний обсяг операцій між резидентом та нерезидентом має дорівнювати або перевищувати 10 млн грн. Визначення постійного представництва міститься в пп. 14.1.193 Податкового кодексу України. Ним є постійне місце діяльності, через яке повністю або частково проводиться господарська діяльність нерезидента в Україні, зокрема місце управління; філія; офіс; фабрика; майстерня; установка або споруда для розвідки природних ресурсів; шахта, нафтова/газова свердловина, кар'єр чи будь-яке інше місце видобутку природних ресурсів; склад або приміщення, що використовується для доставки товарів; сервер. Трансфертна ціна для цілей оподаткування порівнюється із звичайною ціною, яка визначається на основі методів, розроблених Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) та відповідно до підпунктів 39.3.1, 39.3.2, 39.3.3, 39.3.4, 39.3.5, 39.3.6, 39.3.7, пп. 39.3 ст. 39 Податкового кодексу України. До таких методів відносять: – порівняльної неконтрольованої ціни (аналогів продажу); – ціни перепродажу; – «витрати плюс»; – чистого прибутку; – розподілення прибутку [23]. В останні роки намітилась стійка тенденція до зменшення кількості активних та відкриття нових офшорів, що пояснюється започаткуванням у світовій практиці активної боротьби з ними, і в першу чергу це стосується контролю трансфертного ціноутворення. Наявна тенденція свідчить, зокрема, про рекомендації ОЕСР [52] з даного питання, заснованих за принципом «витягнутої руки», який полягає у співставленні

економічних умов проведеної операції із такою, що могла би бути здійснена між непов'язаними контрагентами за інших рівних умов. Варто зазначити, що у 2018 році в Податковому кодексі України з'явилося суттєве уточнення, відповідно до якого обсяг операцій платника податків з кожним контрагентом має визначатися за цінами, які відповідають принципу «витягнутої руки» (пп. 39.2.1.9 ПКУ) [23]. Отже, якщо обсяг операцій з контрагентом менше 10 млн грн за договірними цінами, то це ще не всі розрахунки, а необхідно відкоригувати їх обсяг до цін принципу «витягнутої руки», а як результат, тільки якщо після такого коригування обсяг залишається меншим 10 млн грн, то операція не є контрольованою. Також з урахуванням змін до п. 50.1 ст. 50 Кодексу, у разі якщо платником податків під час підготовки звіту про контрольовані операції буде встановлено, що умови його контрольованих операцій не відповідають принципу «витягнутої руки», він може здійснити самостійне коригування та подати уточнюючий розрахунок до податкової декларації з податку на прибуток підприємств до 1 жовтня року, наступного за звітним, без застосування штрафної санкції. Відповідно до українського законодавства запроваджено нові критерії формування переліку держав (територій), операції із резидентами яких визнаються контрольованими для цілей трансфертного ціноутворення. Варто наголосити, що з 01 січня 2018 року набула чинності постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 року № 1045 «Про затвердження переліку держав (територій)» [25], та включає 95 організаційно-правових форм нерезидентів з 26 країн світу які відповідають критеріям, установленим підпунктом 39.2.1.2 підпункту 39.2.1 пункту 39.2 статті 39 Податкового кодексу України.

Критерії, за якими відбувався відбір держав:

- держави (території), у яких ставка податку на прибуток підприємств на 5 і більше відсоткових пунктів нижча, ніж в Україні (тобто нижча 13%);
- держави, з якими Україною не укладені міжнародні договори з положеннями про обмін інформацією;
- держави, компетентні органи яких не забезпечують своєчасний та повний обмін податковою та фінансовою інформацією на запити державної фіскальної служби.

Застосування коригувань по неконтрольованим операціям трансфертне ціноутворення та контрольовані операції стали об'єктом серйозного адміністрування податковими органами, хоча політика коригування цін на товари та послуги у разі, якщо вони суттєво відрізняються від ринкових, з боку податкових органів привертала увагу завжди. Міжнародні стандарти внесли лише новий імпульс, для перших важливих змін. Нині можна констатувати, що підрозділ 10 розділу XX Податкового кодексу доповнено п. 48, яким визначено, що самостійне коригування, передбачене п.п. 39.5.4.1 п.п. 39.5.4 п. 39.5 ст. 39 Податкового кодексу, щодо контрольованих операцій, здійснених платниками податків у 2015 та 2016 роках, проводиться відповідно до норм ст. 39 Кодексу в чинній редакції на день проведення самостійного коригування, тобто з 01.01.2018 року платники податків можуть самостійно відкоригувати ціни контрольованих операцій (суму податкових зобов'язань) щодо контрольованих операцій, здійснених у 2015 та 2016 роках, до мінімального/максимального значення діапазону цін (рентабельності). Варто зазначити, що за наслідками перевірки контрольованих операцій коригування буде проводитись контролюючим органом [23].

Процеси, що спостерігаються сьогодні у фінансово-економічній сфері України, вимагають від держави перегляду використання офшорів у схемах агресивного податкового планування [19]. Особливо це стосується, виплат пасивних доходів (проценти та роялті) за кордон на пов'язану особу – нерезидента адже платник податків включає їх до складу витрат підприємства і відповідно віднімає від доходу з метою зменшення бази оподаткування податком на прибуток підприємств. При цьому, офшорна компанія заробляє кошти, сплачує мінімальні податки місцем реєстрації і перераховує кошти далі на іншу офшорну компанію.

Дискусійним питанням у вітчизняному законодавстві щодо трансфертного ціноутворення є реструктуризація заборгованості перед нерезидентом, оскільки сума наданих (отриманих) кредитів, а також суми внесених (отриманих) у грошовій формі інвестицій не враховуються при визначенні вартісного критерію контрольованих операцій для цілей трансфертного ціноутворення. При цьому, сума нарахованих

процентів (дивідендів) за такими операціями підлягає врахуванню при визначенні вартісного критерію контрольованих операцій.

Враховуючи зазначене вище, операція із погашення кредиторської заборгованості за основною сумою позики (без врахування процентів за нею), а також операція з внесення додаткового вкладу грошовими коштами нерезидентом-позикодавцем до статутного капіталу резидента-позичальника не підпадають під визначення контрольованих та не підлягають відображенню у звіті про контрольовані операції.

Варто відзначити, що нині за ініціативи ОЕСР/ G20 розроблено план щодо протидії розмиванню податкової бази та виведенню прибутків з-під оподаткування закордон (Base erosion and profit shifting, BEPS) [48]. В рамках цього проекту розроблено 15 кроків, які стосуються стратегій податкового планування, у яких використовують прогалини та неузгодженості у національному та міжнародному податковому законодавстві визначені дії, що сприятимуть боротьбі з ухиленням від сплати податків. Ці кроки покликані гарантувати, що прибуток оподатковується там, де ведеться економічна діяльність та створюється вартість.

Зокрема з метою прозорості операцій у п. 13. Плану BEPS міститься розробка норм стосовно документації з трансфертного ціноутворення з метою підвищення прозорості для цілей адміністрування податків, з урахуванням витрат підприємств на дотримання законодавства. Норми, які слід розробити, включатимуть вимогу до МНК (мультинаціональних корпорацій) надавати всім відповідним урядовим органам необхідну інформацію про світовий розподіл доходів, економічну діяльність та сплачені податки у різних країнах відповідно до спільного зразка.

Слід наголосити, що в згідно з вітчизняним законодавством, документація з трансфертного ціноутворення передбачає заповнення додатка трансфертного ціноутворення до Декларації з податку на прибуток пов'язане із заповненням звіту про контрольовані операції. Згідно зі змінами до п.п. 39.4.5 п. 39.4 ст. 39 Податкового Кодексу збільшено термін для підготовки документації з трансфертного ціноутворення та передбачено надання документації не раніше 1 жовтня року, що настає за календарним роком, в якому було здійснено відповідні контрольовані

операції (раніше термін був до – до 1 травня). Разом з цим збільшено перелік інформації, яку повинна містити документація з трансфертного ціноутворення. Зокрема, додатково до чинних раніше вимог п.п. 39.4.6 п. 39.4 ст. 39 Податкового Кодексу [6] у документації має бути також зазначена така інформація: дані про особу, яка є стороною контрольованої операції, та пов'язаних осіб платника податків, які володіють його корпоративними правами й корпоративними правами яких володіє сам платник (інформація має бути надана щодо звітного періоду, в якому здійснювалась контрольована операція, та на момент подання документації); опис структури управління платника податків, схема його організаційної структури із зазначенням загальної кількості працюючих осіб та в розрізі окремих підрозділів компанії станом на дату операції або на кінець звітного періоду; дані про фінансові показники, які використовувались під час розрахунку показників рентабельності контрольованої операції, мають бути підтверджені даними фінансової та бухгалтерської звітності платника податків або його контрагента (залежно від сторони контрольованої операції, яка досліджувалась). Слід зауважити, з метою забезпечення можливості контролюючому органу здійснювати контроль за трансфертним ціноутворенням встановлено обов'язок для платників податків зберігати документи та інформацію, яка є необхідною для здійснення податкового контролю за трансфертним ціноутворенням. Строк зберігання документів щодо контрольованих операцій визначений протягом 2555 днів (тобто 7 років) за загальними правилами (раніше термін зберігання був 3 роки) з дня подання податкової звітності, для складення якої використовуються зазначені документи. Згідно діючого податкового законодавства, також слід звернути увагу, що з 2018 року, змінами, внесеними до п. 39.6 ст. 39 Податкового кодексу встановлена процедура попереднього узгодження ціноутворення, за результатами якої великий платник податків має можливість укласти із фіскальною службою договір про попереднє узгодження ціноутворення. Слід врахувати, що помилки у звіті про контрольовані операції, несвоєчасне або неповне подання податкової звітності з трансфертного ціноутворення тягнуть за собою відповідальність і накладення штрафів. У разі неподання звіту про контрольовані операції розмір фінансового

покарання складе 552300,00 грн (300 розмірів прожиткового мінімуму); за всі не задекларовані контрольовані операції – 1% суми контрольованих операцій або 552300,00 грн (300 розмірів прожиткового мінімуму); якщо платник податків не подав звіт про контрольовані операції або документацію з трансфертного ціноутворення навіть після 30-ти днів від крайнього строку сплати штрафу (пункт 39.4 Податкового кодексу), санкції за такі порушення складатимуть 5 розмірів прожиткового мінімуму (9 205 грн.) за кожен календарний день неподання вказаних документів [35].

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Швидкість інновацій на ринку фінансових послуг, непорівнянна з повільним темпом переговорів і ратифікації міжнародних договорів, спричинила те, що в сучасних умовах недержавні організації і формування, створені спільно приватним і державним секторами, повністю перебрала до своїх рук ініціативу у розробці нових правил і регулювальних норм поведінки у фінансовій сфері. Інколи ці нові правила набувають форми кодексів поведінки або стандартів, за якими оцінюється і порівнюється поведінка окремих країн і фінансових структур. Формула правил фінансової глобалізації, таким чином, змінилась від її традиційного вигляду: міждержавні «договори → кодекси правил поведінки» до нової послідовності: «кодекси правил поведінки → міждержавні договори» [12, с. 285].

У той же час в умовах глобалізації все більш складним стає робити це без втручання у внутрішню політику держав. Сьогодні МФО намагаються зробити так, щоб міжнародні стандарти і правила застосовувалися не лише у зовнішніх взаємовідносинах між країнами, а й у межах кордонів кожної з країн.

Для того щоб досягти цієї мети, міжнародні організації мають дотримуватись основних принципів демократії у своїх взаєминах з урядами. Тоді уряди зможуть пояснити своїм виборцям, чому необхідним є дотримання правил міжнародних організації і як ці правила представляють їх інтереси. Адже щоб поглибити рівень координації політики, міжнародним організаціям необхідна не лише згода урядів підписувати міжнародні договори, а й підтримка громадян держав-членів. При цьому, відпрацьовуючи принципи співробітництва з МФО, уряди країн-членів мають також розробляти механізми захисту національних інтересів і систему економічної безпеки, які були б адаптовані до умов відкритої економіки.

Хоча МФО вже самі визнають необхідність розширення членства та змін у методах роботи, але в той же час зрозуміло, що вони будуть намагатися уникнути

глибоких структурних змін. Окрім того, країни, що історично мали домінуючий вплив у межах цих організацій, будуть намагатися утримати свої позиції.

Міжнародні організації повинні приділяти більше уваги залученню всіх країн до прийняття міжнародних норм та правил для того, щоб забезпечити стабільність та узгодженість дій, консолідувати зусилля в подоланні глобальних проблем, забезпечити об'єктивний розподіл функцій та знизити можливість домінування чи лобіювання окремих країн своїх інтересів в цих організаціях.

Стосовно МВФ, то реформування було б доцільно проводити в напрямку підвищення рівня прозорості, поліпшення руху інформаційних потоків у міжнародній фінансовій системі, зобов'язати країни, що одержують кредити МВФ, прискорити надання розгорнутих макроекономічних даних разом з економічною та фінансовою інформацією, орієнтуючись при цьому на обов'язкові для всіх міжнародні стандарти, публікувати свої критичні зауваження по окремих країнах, з одного боку, як попередження для інвесторів, з іншого – як стимул для цих країн проводити назрілі реформи, а також більш тісно співпрацювати з країнами-позичальниками.

Окрім того, варто було б провести чітке розмежування задач МВФ і Світового банку. Таким чином, МВФ міг би повернутися до виконання своїх корінних задач – до запобігання кризам і кризовому менеджменту. Світовий банк міг би взяти на себе повноваження надання довгострокових кредитів із метою забезпечення економічного розвитку і надання допомоги найбільш біднішим країнам світу. З іншого боку, обидві ці інституції могли б інтенсивніше співпрацювати між собою при здійсненні програм реформ, приділяючи основну увагу не тільки макроекономічним, але й структурним, соціальним й інституціональним реформам.

Ураховуючи ті тенденції, які є сьогодні, через 20–30 років концентрація економічної могутності у світі буде знижуватись у країнах із розвинутою економікою і більш широко розосереджуватись по всіх регіонах світу.

МВФ та інші міжнародні фінансові інституції повинні відображати ці тенденції, щоб зберігати свою актуальність. Система управління МВФ як

організації, що об'єднує 188 країн-членів і працює заради благополуччя 7,5 млрд. жителів Землі, повинна залишатися публічною і вірною принципам, які містяться у Статтях угоди.

У короткостроковій перспективі це означає необхідність швидкого закінчення реформи МВФ 2010 р., у тому числі щодо перегляду квот. Це допоможе досягти того, що в довгостроковій перспективі МВФ буде дотримуватися шляху, який забезпечить йому ресурси і легітимність, необхідні для здійснення його задач щодо підтримки глобальної економічної і фінансової стабільності.

Глобальна фінансова криза 2008 р. стали відправними у дискусії щодо глобального управління. Фінансово-економічні кризи продемонстрували невідповідність міжнародних фінансових інституцій поставленим перед ними викликам. Більше того, Бреттон-вудські інститути були прямо звинувачені низкою експертів, у т. ч. колишнім головним економістом Світового банку, лауреатом Нобелівської премії з економіки Дж. Стігліцем, у поширенні кризи [5, с. 24]. На думку Дж. Стігліца, багатьом країнам, що розвиваються, було фактично нав'язано скорочення дефіциту в якості заходу проти розпочатого спаду, і кожен раз цей захід тільки погіршував економічне становище країн світу. Інколи МВФ змушував країни, які сповідували докейнсійські ідеї, приймати заходи, які суперечать тому, що їх керівники вважали найбільш адекватним інтересам своєї країни. Інколи країни просто не могли знайти коштів, необхідних для скорочення дефіциту. Звичайно, саме в цілях допомоги в такій ситуації був під інтелектуальною егідою Кейнса створений МВФ: перед ним ставилася задача забезпечити країни коштами, необхідними для проведення експансіоністської фіскальної політики в періоди економічних спадів. Але на сьогодні МВФ не виконує свою первісну місію і набагато більше зацікавлений в забезпеченні повернення іноземних коштів, ніж у допомозі бідним країнам підтримувати свою економіку на рівні, по можливості близькому до повної зайнятості [41].

Досвід кризи був прийнятий до уваги і під егідою G-20 механізми МВФ були диверсифіковані, як і збільшено наявний їм капітал; однак дискусія щодо

необхідності подальшого реформування міжнародних фінансових інституцій активно продовжується і сьогодні, та в її рамках висловлюються ідеї від «косметичного ремонту» МВФ та Світового банку до більш «радикальних перетворень» [49].

Відомо, що діяльність МВФ та Світового банку зосереджена насамперед на підтримці та допомозі країнам, що розвиваються, та країнам із низьким рівнем доходів, саме вони й отримують найбільшу частку коштів від цих інституцій, але очолюють та керують ними зазвичай представники розвинутих країн, і саме ці країни, зокрема США та інші країни G-7, мають найбільшу кількість квот у прийнятті та проведенні певної політики. Разом з тим, 15 грудня 2010 р. Рада керуючих Фонду схвалила широкомасштабну реформу управління в рамках 14-го Загального перегляду квот¹. Пакет реформ передбачає подвоєння квот², що призводить до більш ніж 6%-го перерозподілу квот на користь країн, що розвиваються. Відповідно до змін, 54 країни-члени збільшать свої квоти, наприклад, Китай, Південна Корея, Індія, Бразилія та Мексика³. Інші 135 країн-членів, у тому числі країни з низькими доходами, матимуть більший вплив на прийняття рішень у результаті збільшення базових голосів, які залишаються фіксованими у вигляді відсотка від загальної кількості голосів. Реформа також передбачає перехід до повністю вибіркової Виконавчої ради (Executive Board) МВФ [51].

Окрім того, інтереси країн-членів у цих організаціях представляють міністри фінансів чи представники центральних банків, тобто високопосадовці, які більш за все розуміються на питаннях, пов'язаних із фінансовим становищем країн, при цьому інші сфери, такі як охорона навколишнього середовища, зайнятість та соціальні проблеми, у багатьох випадках відходять на задній план. Можна зробити висновок, що рішення, які приймаються МФО, головним чином відображають фінансові та комерційні інтереси країн, що мають найбільший вплив на прийняття рішень, а також не повною мірою відповідають інтересам окремих країн, оскільки зазначені інтереси витісняють такі важливі сфери, як боротьба з бідністю, екологічні проблеми тощо.

По-друге, економісти, що працюють у цих інституціях, хоча і добре освічені та знайомі з проблемами країн, що розвиваються, але не завжди спроможні розробити ефективний план дій та визначити політику щодо конкретної країни, коли вони не знають глибинної суті проблеми. Особливо це стосується МВФ, місії якого зазвичай тривають два-три тижні, протягом яких представники цієї організації зустрічаються з представниками урядів країн, після чого повертаються додому і вже там розробляють план дій щодо стабілізації ситуації. Але ж кожна країна має своїх спеціалістів у галузі економіки і фінансів, які, вочевидь, краще обізнані зі специфікою економічної ситуації в країні, а отже, вони можуть бути дуже корисними при розробці стабілізаційної політики. У той же час спеціалісти МФО могли б відігравати роль радників і ділитися досвідом, отриманим у результаті співпраці з іншими країнами, а не займати провідну роль у цьому процесі. По-третє, МВФ та Світовий банк активно пропагували ідею ринкового фундаменталізму, що була умовою отримання коштів, яку очільники цих організацій визначали як панування «вільно і безперешкодно діючих ринків». Вони наполягали на дерегулюванні фінансового сектора, проведенні приватизації і лібералізації торгівлі [40, с. 380–385].

За припущеннями МВФ, ринки мали швидко пристосуватися до нових умов і колишні державні підприємства внаслідок переходу в приватну власність мали відразу відчувати оздоровлення і підвищення ефективності їх функціонування. Але, на жаль, результати іноді були зовсім іншими, адже часто не враховувався людський фактор. Багато людей, що працювали за незначну заробітну плату на державних підприємствах, ставали безробітними, що, звичайно, мало негативний вплив на соціально-економічний розвиток. Окрім того, не було враховано той факт, що коли в країні високий рівень корупції, то приватизація не може принести тих результатів, яких від неї очікують, адже дуже часто підприємства продаються за дуже низькою ціною, тим самим збагачуються чиновники, але не стає багатшою держава. Що стосується лібералізації торгівлі, то навіть МВФ сьогодні визнає, що саме ця його вимога до країн, що розвиваються, частково стала причиною фінансових криз 90-х років ХХ ст. У

той час як азіатські гіганти, такі як Китай та Індія, що не діяли згідно з рекомендаціями МВФ та Світового банку, досягли небаченого росту економіки. Однак в інших країнах, особливо в тих, де домінувала політика МВФ та Світового банку, позитивних результатів досягнуто не було. Лібералізація потребує розвинутої системи економічного регулювання, яку важко швидко запровадити в країнах, що розвиваються.

По-четверте, західні країни наголошували на необхідності лібералізації, проте здійснювали протекціоністські заходи стосовно тих галузей, в яких країни, що розвиваються, могли скласти їм конкуренцію. Звичайно, така політика подвійних стандартів викликала вкрай негативну реакцію з боку країн, що розвиваються. Черговим прикладом такої політики стала реакція Сполучених Штатів на останню економічну кризу. У часи кризи у Східній Азії, яка трапилася в кінці 90-х років ХХ ст., США та МВФ зажадали, щоб постраждалі країни скоротили свій державний дефіцит і зробили це за рахунок зниження витрат, що змусило, наприклад, Таїланд до урізання витрат на боротьбу з епідемією СНІДу, Індонезію – до скорочення субсидій на продовольство, Пакистан – до зменшення витрат на утримання державних шкіл, що змусило батьків відправляти своїх дітей в медресе, де їх виховували в дусі ісламського фундаменталізму. Контраст між реакцією на кризу у Східній Азії та реакцією на американську кризу очевидний. Щоб витягнути США з ями, в яку вони потрапили, країна пішла на масштабне підвищення витрат і на гігантське збільшення дефіциту бюджету, у той час як відсоткові ставки були знижені до нуля, а також значні ресурси було спрямовано на підтримку та порятунок банків.

На думку Б. Грінвольда, справа не тільки в подвійних стандартах. Оскільки розвинуті країни послідовно керувалися у своїх діях положеннями контрциклічної грошово-кредитної і фіскальної політики (як вони це робили і в часи останньої кризи), країни, що розвиваються, вимушені дотримуватись проциклічної політики (скорочення витрат, підвищення податків і відсоткових ставок), масштаби коливань у країнах, що розвиваються, виявилися більшими, ніж вони були б без проведення відповідної політики, а в розвинутих країнах –

меншими. Це підвищує вартість капіталу для країн, що розвиваються, у порівнянні зі ставками, під які кредитуються розвинуті країни, і це ще збільшує перевагу останніх над першими [53].

По-п'яте, діяльності МФО дуже часто бракувало прозорості при розробці своїх програм і стратегій, рішення часто приймалися за закритими дверима, але ж МВФ та інші організації не є приватними структурами.

Якщо б програми реформ та заходи, що були рекомендовані цими організаціями урядам країн під час криз 90-х років ХХ ст., виносилися на обговорення, то, можливо, вдалося б вчасно виявити та виправити стратегічні недоліки й уникнути багатьох помилок, скоригувати політику МФО задля досягнення максимального ефекту. Можливо, був би знайдений альтернативний шлях стабілізації ситуації, який би максимально враховував інтереси всіх членів суспільства, а не тільки фінансового та комерційного секторів. МФО мають звітувати про свою діяльність, щоб населення країн, в яких реалізуються програми цих організацій, мало можливість зробити висновки щодо ефективності роботи та виправданості їх вимог. По-шосте, стабілізаційна політика МФО в регіонах світу, що перебували у кризі, завжди базувалася на фінансовій підтримці, що за своєю суттю відноситься до поняття міжнародного кредиту, який сам по собі поряд із певними позитивними моментами має істотні негативні сторони, зокрема:

- появу диспропорцій відтворення суспільного продукту, оскільки розвиваються прибуткові галузі і затримується розвиток тих галузей, до яких іноземний кредит не залучається;
- посилення конкурентної боротьби країн за ринки збуту, джерела сировини, сфери вкладання капіталів;
- підтримку в країнах-позичальниках вигідних країнам-кредиторам політичних та економічних режимів, маріонеткових урядів;
- мобілізацію для виплати боргу значних фінансових ресурсів, що часто перевищують потенційні можливості країни-позичальника, тощо [44].

Беручи до уваги викладене вище, зрозуміло, що необхідним є реформування глобальної фінансової архітектури, адже всі кризи 90-х років та Велика рецесія виявили вразливість національних фінансових систем і неспроможність МФО в багатьох випадках пом'якшувати негативні наслідки глобалізації, попереджаючи фінансові кризи. Звичайно, це не має стати приводом до руйнування цих організацій, але має спонукати до покращання їх діяльності [5].

Сьогодні світ дуже змінився, і, відповідно, МФО не можуть продовжувати функціонувати так само, як раніше, одразу після свого створення. На сьогодні найважливішими завданнями цих організацій є недопущення кризових явищ у світовій фінансовій системі шляхом моніторингу потоків міжнародного капіталу та вироблення рекомендацій, а також надання фінансових ресурсів країнам, що намагаються подолати кризові явища чи відновити довіру до себе на світовому фінансовому ринку. При цьому функціонування МФО має стати більш відкритим, прозорим, потребує реформування їх внутрішньої структури. Велика рецесія допомогла усвідомити необхідність рішучих дій задля вдосконалення світової фінансової архітектури, зокрема реформування ключових міжнародних фінансових інституцій. Наразі МВФ і Світовий банк знаходяться на стадії реформування. Головні напрямки реформ включають перегляд квот країн-членів, антикризові програми кредитування та структуру управління Фондом. Ці реформи проводяться з метою зробити діяльність МВФ більш адекватною до викликів глобальної фінансової стабільності, одночасно реформування є кроком на шляху до створення нової фінансової архітектури.

Спільною проблемою, що постала перед усіма міжнародними організаціями в умовах глобалізації, стала проблема управління: чи зможуть організації, в яких домінує невелика кількість держав, здійснювати ефективний вплив та ефективно впроваджувати міжнародні стандарти та норми щодо широкого кола країн.

Хотілося б відмітити, що не всі країни прагнуть стати членами міжнародних організацій, а якщо і вступають до них, то кожна прагне різного ступеню впливу. Існує думка, що міжнародні організації мають бути структуровані таким чином, щоб відображати глобальну ієрархію впливовості різних держав світу. Критики

цієї точки зору вважають, що в цьому випадку такі інституції перестануть бути ефективними, бо задачі, які перед ними стоять, потребують іншої форми впливовості, більш м'якої. Традиційно ефективність міжнародних організацій, створених державами, визначалася чи в термінах спільних інтересів, які країни-члени прагнуть досягти завдяки участі в тій чи іншій організації, чи в термінах впливу домінуючої країни або країн у межах організації. При цьому потенціал міжнародних організацій відігравати незалежну або автономну роль відходив на другий план [56].

На відміну від цієї позиції існує й така, що міжнародні організації відображають спільні цілі та інтереси не тільки держав, а й цілих народів та окремих груп у межах держав. Згідно з цією точкою зору, багатосторонні організації мають поширювати правила, що відображають спільні цілі, та слідкувати за тим, щоб ці правила виконувались усіма сторонами. У даному випадку ефективність організацій залежить від того, наскільки їх члени підтримують ці цілі та наскільки вони готові брати участь у їх досягненні.

В умовах глобалізації функції міжнародних організацій постійно розширюються. Якщо раніше міжнародні правила регулювали обмежене коло питань (такі, як зовнішня політика, оборона та деякі аспекти торгівлі), то глобалізація розширила ці рамки і визначила необхідність регулювання тих сфер, які раніше належали до повноважень урядів. Збільшується кількість політичних питань, на які впливають міжнародні угоди та режими, обмежуючи таким чином автономність держав. Деякі країни ризикують стати менш впливовими завдяки стандартам, установленим невеликою кількістю домінуючих держав. При цьому виникає питання встановлення критеріїв і принципів політики, на яких МФО здійснюють свою діяльність по відношенню до окремих країн. Питання правомірності вимог МФО підіймається досить часто. Наприклад, у 90-х роках МВФ став вимагати від країн структурні реформи для виправлення слабкості внутрішніх фінансових систем і позбавлення ознак економіки, що стали перепоною для зростання (такі як монополії, торговельні бар'єри, непрозора корпоративна практика). Такі умови виходили далеко за межі макроекономічних

цілей, досягнення яких раніше вимагав МВФ. Вони втручалися глибоко у внутрішню економічну політику країн. Питання легітимності таких вимог ставилися під сумнів багатьма економістами, які наголошували, що національну економічну структуру мають визначати політичні інституції держави.

Досліджуючи ефективність використання кредитів Світового банку в Україні, науковці визначають цілу низку проблем. Так, О.Я. Долиновська говорить про «недотримання Україною зобов'язань у рамках надання позик, невиконання вимог щодо співфінансування, затягування періоду ратифікації кредитних угод, неузгодженість дій органів влади у питаннях організаційного забезпечення позик тощо» [6]. О.О. Сльозко, розглядаючи проблеми з проведенням фінансування, до недоліків відносить «непрозорість роботи з коштами міжнародних фінансових організацій, повільність, непрофесіоналізм» із боку української сторони [37, с. 70]. Експерти Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України вказують на такі основні проблеми співробітництва з МБРР, як «непрозорість системи відбору проектів... та відсутність реальної оцінки ефективності реалізації проектів (при підготовці техніко-економічного обґрунтування оцінка робиться лише з точки зору ефективності використання коштів МБРР, а реальний соціально-економічний ефект не оцінюється)» [45], що призводить до неможливості здійснення вибору найбільш ефективного шляху реалізації таких проектів. Попри значні обсяги виділених Світовим банком ресурсів на фінансування проектів розвитку в Україні існують проблеми в їх освоєнні, вибірка коштів є дуже низькою. За даними Світового банку, Україна завершила 2014 ф. р. із найвищим показником вибірки коштів, який сягнув рівня 31,6% [20]. К.О. Рибальченко, говорячи про неповне освоєння ресурсів, характерне для більшості проектів, та суттєве порушення графіків реалізації, зазначає, що «затримки в реалізації проектів та анулювання позик не тільки призводять до суттєвих додаткових фінансових утрат державного бюджету, але й зумовлюють утрату актуальності» [33, с. 17]. До чинників, які можуть впливати на затримки реалізації проектів, Л.О. Першко, М.О. Мироненко відносять «обмежені технічні можливості сторін; відсутність

адекватної інституційної бази, необхідної для підтримки проектів; зміни у почутті причетності до проектів працівників органів влади, зумовлені їхньою ротацією; конфлікт інтересів осіб і груп, пов'язаних із виконанням проектів» [21, с. 339]. Отже, зазначені вище проблеми здійснюють негативний вплив на ефективність допомоги Світового банку в реалізації економічних реформ України. Висновки. Фінансування Світовим банком проектів розвитку України має важливе значення для реформування її економіки. Фінансова підтримка України сконцентрована Світовим банком на поліпшенні державних послуг і системи державних фінансів, бізнес-клімату для розблокування економічного потенціалу України. Наразі кредитно-інвестиційний портфель МБРР включає 13 проектів розвитку України, загальна вартість яких становить \$4,7 млрд. Найбільші обсяги фінансування МБРР спрямовані до дорожнього сектору, сектору державного управління, на теплопостачання та енергозбереження, передачу та розподіл електроенергії, великі гідроелектростанції. Аналіз фінансування МБРР поточних проектів розвитку України за тематичним спрямуванням показав, що найбільша частка коштів у загальному обсязі фінансування йде на інфраструктурні послуги для розвитку, міську інфраструктуру та надання послуг, розвиток фінансового сектора, системи соціального захисту, зміну клімату. Ураховуючи вищезазначені проблеми у використанні кредитних ресурсів, Україні необхідно активізувати зусилля щодо прискорення освоєння коштів і забезпечення високоякісних результатів усіх поточних інвестиційних проектів, що фінансуються Світовим банком.

Аналіз розвитку офшорних зон, їх видів, особливостей функціонування, специфіки та еволюції офшорного бізнесу, досвіду світової офшоризації на сучасному етапі та місця України в офшорному світі дає можливість зробити низку висновків. Зокрема, офшорна зона – це країна чи окремі території країн (Free zone, яскравим прикладом є ОАЕ, резидентна компанія, яка може отримати податковий сертифікат для уникнення подвійного оподаткування), де на державному рівні для певних типів компаній (має двох партнерів засновників Limited liability partnership 50/50%, Limited partnership 75/25%), власниками яких

є іноземці, встановлено значні пільги з оподаткування, частково або повністю знято митні і торговельні обмеження, знижені або скасовані вимоги до бухгалтерського обліку та аудиту. Україна – це карлик у галактиці офшорів. Кількість вузлів пов'язаних з Україною (представників, офшорних компаній, адрес і посередників), становить всього 0,23% загальної кількості. Для порівняння, Росія – 3,3%, Швейцарія – 6,6%, Китай – 9,2%. Чим простіша схема, тим вона популярніша. 40% представників використовували найпростішу схему – «Базовий рівень», яка складається з трьох вузлів (представник, офшор, адреса) і двох зв'язків (представник володіє офшором, представник реєструє адресу). Починаючи з 1994 р. було зареєстровано 468 офшорних компаній. Найбільший сплеск офшоризації відбувся в 2007 році. Крім того, Східна Україна більш офшоризована, ніж Західна. Найпопулярнішою юрисдикцією для реєстрації офшорів – Віргінські острови. Їх популярність кардинально зросла в 2007—2011 рр. Близько 10% світового ВВП перебуває в офшорних умовах у всьому світі, але цей середній показник маскує велику неоднорідність – від декількох відсотків ВВП у Скандинавії, до приблизно 15% у континентальній Європі, і понад 50% у Росії, деякі країни Латинської Америки та країни Перської затоки. Облік офшорних активів підвищує рівень і зростання провідних акцій багатства, що спостерігаються в податкових даних, але величина ефекту відрізняється в різних країнах. Офшорне багатство має особливо драматичні наслідки для розподілу російського багатства, де, за нашими оцінками, близько 60% багатства найзаможніших домогосподарств проводяться на березі. У більш широкому сенсі офшорне багатство, ймовірно, матиме значні наслідки для концентрації багатства у багатьох країнах, що розвиваються у світі, отже, для світового розподілу доходів і багатства, що є предметом зростаючого інтересу. Безперечно, поняття «офшор» та практика цього явища сягає давніх часів економічних відносин ще Давньої Греції. Еволюція офшору тісно пов'язана з еволюцією грошей протягом їх існування. Світ занурюється в епоху TRANSPERANCY (повна прозорість), з'являються 15 правил BEPS, автоматичний обмін інформацією між податковими країнами світу та інші інструменти, які повинні

завадити пануванню офшорів на глобальному фінансовому ринку. На сьогодні, не має жодної перспективи у подальшому розвитку офшорів, їх центрів, зон, оскільки увесь світ бореться проти цього. Подальша офшоризація є тотальною, всеохоплюючою офшоризацією, а це практично не просто неможливо, а й економічно не вигідно, бо в перспективі це є прямування до нульових податків і поглиблення сумнівності походження коштів. Для співпраці з різними міжнародними компаніями у сучасному світі бажано мати щонайкращу репутацію, яка може драматично змінитися через відкритість і швидкість поширення інформації. Репутація впливає на умови ведення бізнесу, наприклад, отримання додаткових бонусів на проведення платежів, тому для отримання конкурентних переваг бізнесу необхідно надати якнайбільше правдивої інформації щодо себе, щоб впевнити партнера у своїй стабільності, надійності, соціальній відповідальності та подальшому співробітництву. Співпраця з офшорними зонами призведе до погіршення репутації та до небажання або відмови від подальшої співпраці потенційних партнерів, зменшення економічного життя компанії [13].

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Практичні форми взаємодії систем міжнародних фінансово-економічних відносин та економічної безпеки держави формують основні напрямки та механізми системи державного регулювання міжнародних фінансових відносин, яка формується під безпосереднім впливом пріоритетних напрямків міжнародного співробітництва та сформованої упорядкованої системи цілей розвитку міжнародних фінансових відносин, які, у свою чергу, відповідають інтересам держави по забезпеченню економічної безпеки держави. В межах механізму сполучення формуються напрямки, форми та методи державного впливу на розвиток міжнародних фінансово-економічних відносин України. Розробка механізмів державного регулювання виходить з необхідності визначення рівню взаємодії системи економічної безпеки держави та загроз, що виникають під час інтеграції України у міжнародний фінансовий простір. Відповідно до цілей, інтересів та визначених критеріїв проводиться оцінка ефективності системи державного регулювання міжнародних фінансово-економічних відносин та оцінка відповідності форм і заходів державного регулювання міжнародних фінансово-економічних відносин в системі економічної безпеці.

Завданнями міжнародних фінансових організацій є недопущення кризових явищ у світовій фінансовій системі шляхом моніторингу потоків міжнародного капіталу та вироблення рекомендацій, а також надання фінансових ресурсів країнам, що намагаються подолати кризові явища чи відновити довіру до себе на світовому фінансовому ринку. Міжнародні фінансові інституції не завжди ефективно впливають на негативні наслідки глобалізації, але їхня роль у регулюванні міжнародних фінансово-економічних відносин залишається досить значною і в разі вдосконалення принципів та механізмів їх діяльності може стати вирішальною в адекватному та ефективному регулюванні глобалізаційних процесів. Враховуючи такий факт, функціонування міжнародних фінансових організацій має стати більш відкритим і прозорим, потребують реформування

їхні методи управління та механізми прийняття рішень із більш широким залученням країн, у тому числі країн, що розвиваються, до розробки та запровадження політики цих інституцій.

У процесі своєї інтеграції у світовий економічний простір Україна демонструє активну співпрацю з міжнародними фінансовими організаціями. Але практика цієї співпраці свідчить про наявність негативних і позитивних сторін. До основних проблем, що постають у фінансовому співробітництві України з ЄС та іншими міжнародними організаціями належать:

1) неефективна діяльність апарату службовців і фахівців, залученого до процесу розробки і виконання проектів міжнародних фінансових операцій; надмірний бюрократизм під час підготовки кредитної заявки, що спричиняє збільшення терміну затвердження кредиту міжнародними фінансовими установами;

2) непрозорість роботи із коштами міжнародних організацій;

3) недостатня підтримка малого і середнього бізнесу як на законодавчому рівні, так і в плані реальних фінансових програм;

4) низькі темпи запровадження реформ призвели до необхідності запозичення коштів у МВФ, ЄС та ін., що спричинило надвисокий рівень заборгованості, яка у 2015 р. становила 79,4% до ВВП.

Сьогодні ця заборгованість перед міжнародними організаціями невпинно зростає. Але в той же час існують чинники, що демонструють позитивну тенденцію співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями: 1) сам факт відносин України із міжнародними організаціями є важливим кроком у напрямі інтеграції її до світового економічного простору; 2) членство України у міжнародних організаціях збільшують її авторитет як суб'єкта світової економіки, поширюють економічні відносини. Наприклад, членство у МВФ сприяло входженню України і до структури Світового банку; 3) діяльність міжнародних організацій спрямована на підтримку структурних реформ економіки України; підвищенню ефективності національного господарства. Отже, співпраця з міжнародними фінансовими організаціями, сприяє вирішенню

багатьох фінансово-економічних і соціальних проблем України. Крім того, вона свідчить про прагнення України інтегруватися у світову економіку і допомагає зробити суттєві кроки у цьому напрямі. Метою політики співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями має стати забезпечення рівноправної участі у міжнародних інтеграційних процесах через ефективне залучення і використання кредитних ресурсів, створення умов для сталого економічного зростання та формування сучасної ринкової економіки. Для того, щоб підвищити рівень співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями та її віддачу для національної економіки, доцільно розробляти проекти міжнародних фінансових операцій із конкретно визначеним, максимально ефективним спрямуванням коштів; а отримавши ці кошти, жорстко контролювати їх використання. Це дозволить здійснити структурну реформу економіки України, сприяти її інноваційному розвитку, а в результаті – підвищити конкурентоспроможність національної економіки, що допоможе їй успішно інтегрувати у світовий економічний простір [34].

Розвиток жорсткої міжнародної податкової конкуренції був зумовлений протиріччям між численними обмеженнями з боку національних законодавств і бурхливим розвитком міжнародних трансакцій внаслідок глобалізації фінансових ринків.

Функціонування офшорних зон має антогонічну за своєю сутністю природу, а отже, і різноспрямований вплив на мікро- та макроекономічному рівні. Так, якщо перевагою співпраці з офшорними структурами для юридичних осіб є скорочення витрат, то країни, що не є базовими для розташування офшорних структур, зазнають негативного впливу за рахунок виведення коштів резидентів з легального обігу в межах національної фінансової системи. Скорочення фінансового потенціалу країн негативно позначаються на темпах зростання й ефективності глобального фінансового ринку.

Поступово відбувається стрімке зростання офшорних операцій і зростання кількості офшорних фінансових установ. Часто національні уряди вважають офшорні фінансові операції засобом ухилення від оподаткування та відмивання

брудних грошей. Їх же опоненти стверджують, що це просто один із способів ведення бізнесу. Економічно розвинуті країни сьогодні активно долучаються до процесу регулювання діяльності офшорних структур і запровадження заходів впливу на їх діяльність з метою детінізації кримінальних доходів і легалізації тіньового обігу капіталу. Пріоритетність визначених завдань пов'язана з дієвістю саморегулюючої функції фінансового ринку та потребою в підвищенні фінансового потенціалу як національних, так і світового фінансового ринку.

Самостійність фінансів та розрахунків, їх автономність дає підстави для виділення особливих міжнародних фінансових зобов'язань, і виокремлення специфічного міжнародного регуляторного фінансових механізму. Виявлення особливостей регулювання міжнародних фінансово-економічних відносин на глобальному рівні дає підстави для виявлення тенденцій в універсальному механізмі регулювання відповідних відносин:

- держави все більш активно переходять від односторонніх та двосторонніх засобів регулювання міжнародних фінансово-економічних відносин до багатосторонніх, універсальних;
- суперечність між державною формою організації суспільств і глобалізацією світової економіки зумовила поступовий поворот – від пріоритету внутрішнього права над міжнародним – до пріоритету міжнародного права над внутрішнім. Все більше і більше питань міжнародної фінансової проблематики виноситься на рівень міжнародно-правового регулювання;
- посилення взаємозалежності держав спричиняє поширення застосування субординаційного методу регулювання, порівняно з координаційним;
- діяльність недержавних організацій і формувань, створених спільно приватним і державним секторами, втрачає ознаки «приватності» і набуває ознак «публічності». Це пов'язано з тим, що держави активно впроваджують розроблені ними нові правила і стандарти у фінансовій сфері, а також використовують їх задля реалізації державних інтересів [12].

МВФ не має можливості вдало визначати значну вразливість до ризиків та передбачити фінансові економічні кризи, G-20 поклала на нього значну відповідальність за надання допомоги країнам, що розвиваються, для виходу з кризи. У той же час G-20 відмітила недоліки в існуючій системі управління. Для того щоб діяльність МВФ стала ефективною, щоб швидко долати як кризові явища, так і для забезпечення довгострокового росту та стабільності, необхідно провести реформування не тільки в його управлінні, але і в тій політиці, яку він традиційно проводив.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вахітов Р. Мінімізація податків та сучасні реалії офшорного бізнесу. Фінансовий ринок України. 2009. 12. С. 38–40.
2. Волкова Ю. О. Розвиток офшорних центрів у системі міжнародного бізнесу. Формування ринкових відносин в Україні. 2008. 1. С. 43–48.
3. Всемирный Банк принял Концепцию партнерства с Украиной на 2017-2021 гг. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www-ibser-org-ua.translate.google.com/news/svitovyy-bank-uhvalyv-koncepciyu-partnerstva-z-ukrayinoyu-na-2017-2021-gg>
4. Д'яконова, І. І. Діяльність офшорних зон у міжнародних фінансових відносинах: значення та регулювання. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. 2014. 38. С. 14-20.
5. Доклад Стиглица. О реформе международной валютно-финансовой системы: уроки глобального кризиса. Доклад Комиссии финансовых экспертов ООН. М.: Международные отношения. 2010. 328 с.
6. Долиновська О.Я. Співробітництво Світового банку та України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/59194/10-Dolinovska.pdf?sequence=1>.
7. Ініціативи G20 змушують замислитися про зміну юрисдикції. [Електронний ресурс] // Україна і світ. Режим доступу : <http://ua-inter.net/archives/1641>. – 05.05.2009
8. Історія співробітництва України та МВФ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/news/mizhnarodne-spivrobitnictvo/mvf>
9. Карнаух Т. М. Трансфертне ціноутворення: сутність та перспективи запровадження в Україні. Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки. 2015. Т. 168. С. 120-124. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NaUKMAun_2015_168_30.
10. Кожухова Т.В. Фінансування світовим банком проектів розвитку в Україні. Науковий [Електронний ресурс]. – Режим доступу: Режим доступу:

file:///D:/Documents%20and%20Settings/UseR/%D0%A0%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%87%D0%B8%D0%B9%20%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BB/Nvmgu_eim_2016_15_6.pdf

11. Кульбіда М. В. Основні напрями підвищення ролі міжнародних фінансових організацій у регулюванні міжнародних економічних відносин. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2016_6\(2\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2016_6(2)_9).

12. Лазебник Л.Л. Особливості механізму регулювання міжнародних фінансово-економічних відносин на глобальному рівні. Вісник ДДФА: Економічні науки. 2013/1. С. 109-116.

13. Луцишин З., Южаніна Н. Сучасна офшоризація бізнесу у конструктивній національній фінансовій безпеці. Міжнародна економічна політика. 2019. № 1 (30). С. 70-112.

14. Москаленко Н. В. Проблеми, зумовлені функціонуванням офшорних юрисдикцій, та шляхи їх розв'язання. Актуальні проблеми економіки. 2009. № 10. С. 117–121.

15. Мусієць Т. В., Лаврінченко О. В. Трансформація світової валютної системи. Інвестиції: практика та досвід. 2009. № 20. С. 32-37. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/20_2009/10.pdf

16. Оподаткування в Люксембурзі. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://fbs-tax.com/uk/tax-planning/luxembourg/taxation-in-luxembourg/>

17. Осаволук Д. П. Вінницький національний технічний університет. Співробітництво України з МВФ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nusta.edu.ua/wp-content/uploads/2016/11/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%A3%D0%94%D0%A4%D0%A1%D0%A3-12019.pdf>

18. Офшорні зони як інструмент міжнародної податкової конкуренції [Електронний ресурс] / Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

– Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/zpnudps/2009_1/pdf/09kvmitc.pdf/. – 25.05.2006.

19. Паєнтко Т.В., Гуменний А.А. Офшорні юрисдикції та загрози їх використання у схемах агресивного податкового планування. Незалежний аудитор. 2017. № 20. С. 15–21. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Na_2017_20_5 6. Податковий кодекс України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

20. Партнерство Світовий Банк – Україна: огляд програм в країні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.worldbank.org/>.

21. Першко Л.О. Світовий банк та Україна: проблеми і перспективи взаємодії. Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. 2012. № 1. С. 337– 344.

22. Платники податків подали 2,7 тис. звітів про контрольовані операції \ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/media-tsentr/novini/332750.html>

23. Податковий кодекс України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

24. Поліщук Є. Еволюція банківського регулювання на наднаціональному рівні. Банківська справа. 2012. № 3. С.19-26.

25. Про затвердження переліку організаційно-правових форм нерезидентів, які не сплачують податок на прибуток (корпоративний податок), у тому числі податок з доходів, отриманих за межами держави реєстрації таких нерезидентів, та/або не є податковими резидентами держави, в якій вони зареєстровані як юридичні особи .Постанова Кабінету Міністрів України від 04 липня 2017 року № 480. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/480-2017-п>

26. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2018 році. Закон України від 07 грудня 2017 року № 2245-VIII

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-19>

27. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Закон України від 14.10.2014 р. № 1702. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/1702-18/sp;java->

28. Про віднесення держав до переліку офшорних зон. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2011 р. N 143-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-2011-%D1%80#Text>

29. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо обліку та реєстрації платників податків та удосконалення деяких положень : Закон України від 24.10.2013 № 657-VII . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/657-18#Text>

30. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо трансфертного ціноутворення : Закон України від 04.07.2013 № 408-VII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/408-18>

31. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо удосконалення податкового контролю за трансфертним ціноутворенням : Закон України від 28.12.2014 № 72-VIII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/72-19#Text>

32. Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій. Закон України № № 2402-XII від 03.06.1992 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2402-12>

33. Рибальченко К.О. Механізм підвищення ефективності співпраці України зі Світовим банком в умовах глобалізації : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / К.О. Рибальченко. Київ, 2011. 21 с.

34. Ринейська Л.С. Співробітництво України міжнародними фінансовими організаціями в умовах інтеграції у світовий економічний простір. Ефективна економіка № 5, 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5595>
35. Рудая М. І. Механізм трансфертного ціноутворення в операціях із офшорами в умовах глобалізації економіки. Інтелект XXI. 2018. №6. С. 96-99.
36. Синютка, Н. Г., Курило, О. Б. Трансфертне ціноутворення як інструмент ухилення від оподаткування. Проблеми економіки, фінансів та управління експортно-імпортною діяльністю: матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. 2018. С. 106-107.
37. Сльозко О.О. Оцінка ефективності інвестиційних проектів МБРР та ЄБРР в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки: електронне наукове фахове видання МНУ імені В.А.Сухомлинського. 2015. Вип 7. С. 66–71.
38. Співробітництво України з міжнародними фінансовими інституціями. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mfa.gov.ua/mizhnarodni-vidnosini/spivrobotnictvo-ukrayini-z-mizhnarodnimi-finansovimi-instituciyami>
39. Стецюк С. С. Прогнозна оцінка можливості та доцільності створення офшорних зон в Україні. Зовнішня торгівля: право та економіка. 2008. № 1. С. 64–71.
40. Стиглиц Дж. Крутоепике. Америка и новый экономический порядок после глобального кризиса. М.: Эксмо, 2011. 510 с.
41. Стиглиц Дж. Ревущие девяностые. Семена развала. The Roaring Nineties: Seeds of Destruction. пер. Г. Пирогова. М.: Современная экономика и право. 2005. 424 с.
42. Україна визнала ще один офшор. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/news/2021/09/29/678289/>
43. Фурман І. В. Міжнародний валютний фонд в контексті співпраці з Україною: сучасний стан, ризики, перспективи. Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки. 2013. №4(81). С.275-285.

44. Шумилов, В.М. Международное экономическое право : учеб. пособие. – 2-е изд., испр. и доп. М.: НИМПИ, 2001. 286 с.
45. Щодо вдосконалення роботи України з МВФ – МБРР : Аналітична записка / Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1601/>.
46. A Legal View of the Implications for the Corporate, Business and Investment Sectors. Budget 2004. Norton Rose, 2004. 10 p
47. Addressing Base Erosion and Profit Shifting. OECD. 2013. 18p.
48. BEPS Actions [Electronic resource] / OECD. URL: <http://www.oecd.org/tax/beps/beps-actions.htm>
49. Bernes T. A. Strengthening International Financial Institutions to Promote Effective International Cooperation. Centre for International Governance Innovation, Waterloo, Canada. 013 [Electronic resource]. – URL: <http://www.isn.ethz.ch/Digital-Library/Publications/Detail/?lng=en&id=160111>.
50. Dooley, Michael P., David Folkerts-Landau, and Peter Garber. "The revived bretton woods system." International Journal of Finance & Economics 9.4 2004. 307-313.
51. Global Financial Stability Report Update, January 2021: Vaccines Inoculate Markets, but Policy Support Is Still Needed. The International Monetary Fund. [Electronic resource] / URL: <https://www.imf.org/en/Publications/GFSR/Issues/2021/01/27/global-financial-stability-report-january-2021-update>
52. Grinberg, Itai. The Battle over Taxing Offshore Accounts. UCLA Law Review. 2012. 60(2):305–383.
53. Joseph E. Stiglitz and Bruce C. Greenwald. Creating a Learning Society. A New Approach to Growth, Development, and Social Progress. – Columbia University Press, New York. 2014. 680 p.
54. National Bureau of Economic Research (US). Conference (1991: Tokyo). Japanese monetary policy. Ed. Kenneth J. Singleton. Vol. 121. University of Chicago Press, 1993.

55. Palan R., Murphy R., Chavagneux C. Tax Havens: How Globalization Really Works. Cornell University Press 2010. 123p.
56. Phelps, E. Quelle nouvelle réglementation? // Le Figaro 31.03.2009. [Electronic resource] / URL: <http://www.lefigaro.fr/debats/2009/04/01/01005-20090401ARTFIG00097-quelle-nouvelle-reglementation.php>
57. Prem Sikka, Hugh Willmott. The dark side of transfer pricing: Its role in tax avoidance and wealth retentiveness, Elsevier Ltd., 2010.
58. Roxburgh Ch. Mapping global capital markets 2011. 8 / Roxburgh Ch., Lund S., Piotrovski J. // Updated Research. McKinsey Global Institute. August 2011. [Electronic resource] / URL: http://www.mckinsey.com/mgi/reports/freepass_pdfs/Mapping_global_capital_markets/Capital_markets_update_email.pdf.
59. Shantanu J. Pendse. International Transfer Pricing: A review of non-tax outlook / Procedia - Social and Behavioral Sciences № 37. 2012. P. 337 – 343.
60. The International Monetary Fund. Official Website. [Electronic resource] / URL: <https://www.imf.org/en/About>
61. The World Bank. Official Website. URL: <https://www.worldbank.org/en/what-we-do>
62. Transfer Pricing Abuses and Developing Countries. International Income Taxation and Developing Countries (Chapter VII). United Nations Centre on Transnational Corporations. Transfer Pricing Database. International Organizations. UN. 1988 [Electronic resource]. – URL: www.ibfd.org.
63. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development: Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015 [Electronic resource] / URL: <https://sustainabledevelopment.un.org>

ДОДАТОК А

Держави, віднесені до переліку офшорних зон в Україні, 2021 р.

Таблиця

Британські залежні території
Острів Гернси
Острів Джерсі
Острів Мен
Острів Олдерні
Центральна Америка
Беліз
Панама
Європа
Андорра
Гібралтар
Монако
Карибський регіон
Ангілья
Антигуа і Барбуда
Аруба
Багамські Острови
Барбадос
Бермудські Острови
Британські Віргінські Острови
Віргінські Острови (США)
Гренада
Кайманові Острови
Монтсеррат
Нідерландські Антильські Острови
Пуерто-Ріко
Сент-Вінсент і Гренадіни
Сент-Кітс і Невіс
Сент-Люсія
Сінт-Мартен
Співдружність Домініки
Теркс і Кайкос
Тринідад і Тобаго
Африка
Ліберія
Намібія
Сейшельські Острови
Тихоокеанський регіон
Вануату
Гуам
Маршальські Острови
Науру
Ніуе
Палау
Острови Кука
Американське Самоа
Самоа

Фіджі
Південна Азія
Мальдівська Республіка

Про віднесення держав до переліку офшорних зон. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2011 р. N 143-р

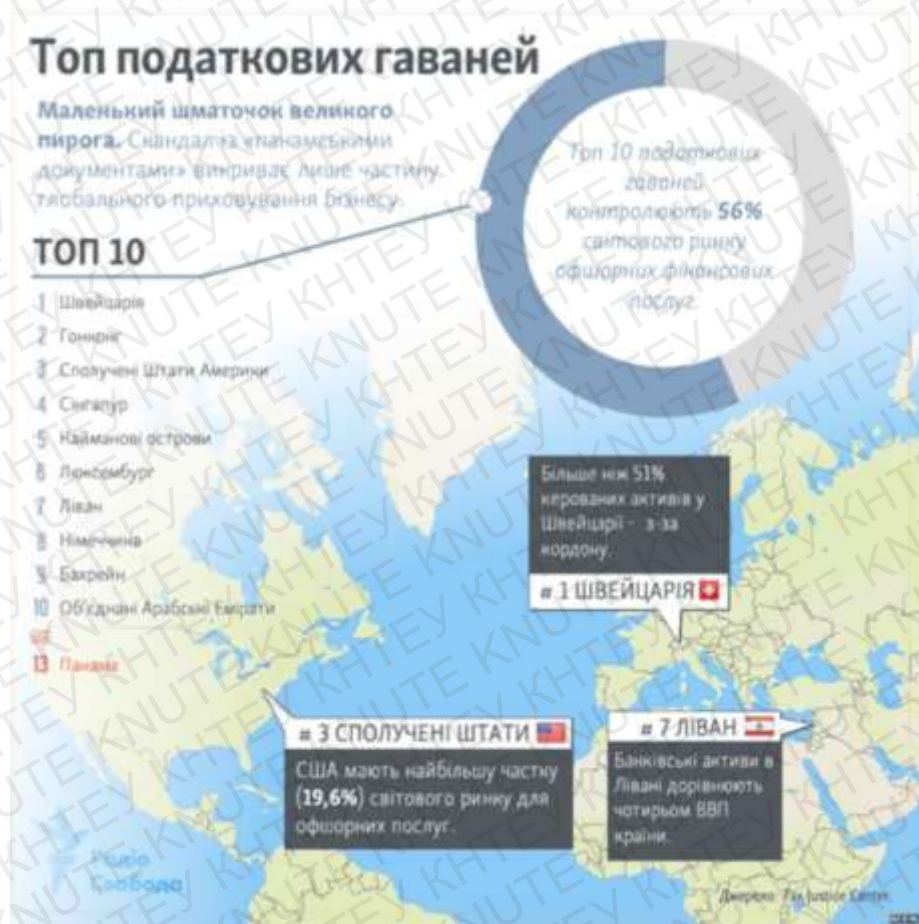

Рис. Топ-10 «податкових гаваней» світу в 2020 році

<https://uteka.ua/ua/publication/news-14-delovye-novosti-36-top-10-ofshornyx-stran-mira-infografika>